

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DOTYCZĄCA PROJEKTU
MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO DLA OBSZARU
„OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” W POZNANIU

OPRACOWANIE:

ZESPÓŁ OPRACOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH

MGR INŻ. AGNIESZKA WIECZORKIEWICZ

MGR JOANNA ZAJĄC

POZNAŃ, STYCZEŃ 2010 R./ MAJ 2010*

* NINIEJSZA PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO UWZGLĘDNIŁA ZMIANY PROJEKTU PLANU WYNIKAJĄCE Z UZYSKANYCH OPINII
I DOKONANYCH UZGODNIEŃ

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
1.1 Informacje wstępne	3
1.2 Podstawy formalno-prawne opracowania	3
1.3 Cel i zakres merytoryczny opracowania	4
1.4 Wykorzystane materiały i metody pracy	5
2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	7
2.1 Charakterystyka elementów środowiska przyrodniczego	7
2.1.1 Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu	7
2.1.2 Rzeźba terenu	8
2.1.3 Budowa geologiczna i warunki gruntowe	9
2.1.4 Warunki wodne	9
2.1.5 Flora	10
2.1.6 Fauna.....	13
2.1.7 Gleby	15
2.1.8 Klimat lokalny	16
2.1.9 Obszary cenne kulturowo	17
2.2 Stan środowiska naturalnego	18
2.2.1. Jakość powietrza atmosferycznego.....	18
2.2.2. Jakość wód	19
2.2.3. Klimat akustyczny	21
3 INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU	23
3.1 Cel opracowania projektu planu	23
3.2 Ustalenia projektu planu.....	23
3.3 Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami	28
3.4 Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu	32
4 ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PLANU	33
5 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM I KRAJOWYM	35
6 PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	38
6.1 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i warunki podłoża	38
6.2 Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne.....	40
6.3 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną i krajobraz	42
6.4 Oddziaływanie na szatę roślinną.....	44
6.5 Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne.....	46
6.6 Oddziaływanie na klimat akustyczny	48
6.7 Oddziaływanie na obszary cenne kulturowo.....	50
6.8 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary prawnie chronione	51
6.9 Oddziaływanie transgraniczne	53
7 METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA . 53	
8 ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE	53
9. WNIOSKI	54
10. STRESZCZENIE	59

ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE

1. Granica obszaru objętego opracowaniem mpzp na tle ortofotomapy miasta Poznania
2. Granica obszaru objętego opracowaniem mpzp na tle mapy topograficznej miasta Poznania
3. Położenie i powiązania przyrodnicze obszaru opracowania z otoczeniem
4. Hipsometria
5. Geologia
6. Mapa glebowo-rolnicza
7. Dokumentacja fotograficzna terenu opracowania
8. Projekt mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu, MPU 2010r. – etap procedury planistycznej – wyłożenie do publicznego wglądu

1. WPROWADZENIE

1.1 Informacje wstępne

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu. Projekt planu miejscowego opracowywany jest na podstawie uchwały Nr XXXVIII/397/V/2008 Rady Miasta Poznania z dnia 10 czerwca 2008 r.

Planem objęto obszar położony w dzielnicy Jeżyce pomiędzy ul. Lutycką, a liniami kolejowymi relacji Poznań-Piła oraz Poznań-Szczecin. Obszar planu stanowi fragment północno-zachodniego (golęcińskiego) klina zieleni, wyznaczonego w dolinie rzeki Bogdanki. Granica planu obejmuje głównie tereny wyłączone z zabudowy - kompleks lasów komunalnych i tereny wód powierzchniowych – Jezioro Rusałka, rzeka Bogdanka oraz tereny otwarte fragmentu doliny Bogdanki.

Powierzchnia obszaru objętego sporządzeniem planu miejscowego wynosi ok. 261 ha.

1.2 Podstawy formalno-prawne opracowania

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko wynika z ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*¹. Zgodnie z art. 51 ust. 1 ww. ustawy organ administracji opracowujący m.in. projekt planu zagospodarowania przestrzennego obligatoryjnie sporządza prognozę oddziaływania na środowisko.

Zapisy powyższej ustawy stanowią odzwierciedlenie wdrożenia do polskich regulacji prawnych ustaleń podjętych na poziomie międzynarodowym w dyrektywach Wspólnot Europejskich, w tym:

1. dyrektywy Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.1985),
2. dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992),
3. dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001),
4. dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003),
5. dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003),

¹ Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z dnia 7 listopada 2008 r. ze zmianami

6. dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 24 z 29.01.2008).

W myśl powyższej ustawy prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu.

Na obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko dotyczącej projektu planu miejscowego wskazuje również art. 17, pkt. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*², zgodnie z którym wójt, burmistrz albo prezydent miasta sporządza projekt planu miejscowego wraz z prognozą, uwzględniając zapisy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Stosownie do tej ustawy projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko przedkładane są instytucjom i organom właściwym do zaopiniowania i uzgodnienia projektu planu, a także są przedmiotem społecznej oceny – podlegają wyłożeniu do publicznego wglądu, a ustalenia prognozy mogą mieć wpływ na decyzje rady gminy w sprawie uchwalenia planu miejscowego.

1.3 Cel i zakres merytoryczny opracowania

Głównym celem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest wskazanie przewidywanego wpływu na środowisko, jaki może mieć miejsce na skutek realizacji dopuszczonych w projekcie planu form zagospodarowania przestrzennego, między innymi poprzez ocenę relacji pomiędzy przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami planistycznymi a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego, a także aspektami gospodarczymi i społecznymi, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

W prognozie oddziaływania na środowisko analizie i ocenie podlega projekt uchwały w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (tekst) wraz z rysunkiem, stanowiącym załącznik graficzny do uchwały. Szczegółowy zakres informacji wymaganych w prognozie wskazano w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy prognoza oddziaływania na środowisko musi być opracowana stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny, a informacje w niej zawarte dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości informacji zawartych w projekcie planu miejscowego.

Stosownie do wymogu art. 53 ww. ustawy zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i 58 ustawy – Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu (pismem RDOŚ-30-OO.III-7041-1752/09/mm z dnia 25.11.2009 r.) oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu (pismem NS-72/1-182(1)09 z dnia 25.11.2009 r.).

² Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zmianami

1.4 Wykorzystane materiały i metody pracy

Przy opracowaniu niniejszej prognozy wykorzystano następujące materiały źródłowe:

Literatura:

- Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne Kondracki J., Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994,
- Przyrodnicze aspekty bezpiecznego budownictwa Jeż J., Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 2001,
- Fizjografia urbanistyczna Szponar A., Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003,
- Atlas geochemiczny Poznania i okolic Lis J., Pasieczna A., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2005.
- Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Poznaniu, B. Jackowiak, Poznań 1993,
- Wśród zwierząt i roślin, Kronika miasta Poznania, Wydawnictwo Miejskie, Poznań 2002,
- Środowisko naturalne miasta Poznania, Urząd Miejski w Poznaniu, wydział Ochrony Środowiska; Poznań 1996.

Materiały kartograficzne

- mapa zasadnicza dla obszaru planu w skali 1:1000,
- mapa ewidencyjna gruntów w skali 1:1000,
- mapa glebowo-rolnicza,
- mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, 2001,
- mapa sozologiczna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, 2004,
- mapa topograficzna 1:10 000, ark. N-33-130-d-a-4 Poznań-Smochowice, ark. N-33-130-D-b-3 Poznań-Piątkowo, GUGiK, 1998r.

Dokumenty, inne dostępne opracowania:

- projekt Uchwały Rady Miasta Poznania w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu, MPU 2010,
- Uchwała Nr XXXVIII/397/V/2008 RMP z dnia 10 czerwca 2008 r w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, Uchwała Nr XXXI/299/V/2008 Rady Miasta Poznania z dnia 18 stycznia 2008 r.,
- Opracowanie ekofizjograficzne do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru „PÓŁNOCNO – ZACHODNIEGO KLINA ZIELENI” w Poznaniu; M. Mielcarek, A. Czaban, D. Buryan, K. Gała, J. Cybińska, Poznań, wrzesień 2005r.,

- „Poznań – obszary szczególnie cenne przyrodniczo – aktualizacja”; prof. dr hab. Bogdan Jackowiak, Poznań 31 marzec 2005r.,
- Program ochrony środowiska dla miasta Poznania na lata 2009-2012, Uchwała Nr LIV/729/V/2009 Rady Miasta Poznania z dnia 12 maja 2009 r.,
- Mapa akustyczna miasta Poznania wraz z programem ochrony środowiska przed hałasem, Etap I: Mapa akustyczna m. Poznania (2007), Etap II: Program ochrony przed hałasem (POH) (2008), Centrum Badań Akustycznych, Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań 2007r.,
- Rozporządzenie Nr 39/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań, (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 4, poz. 61 z dnia 31 stycznia 2008r.),
- Stan środowiska w Wielkopolsce w roku 2006, Biblioteka Monitoringu Środowiska, WIOŚ, Poznań 2007,
- Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2007, Biblioteka Monitoringu Środowiska, WIOŚ, Poznań 2008,
- Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2008, Biblioteka Monitoringu Środowiska, WIOŚ, Poznań 2009,
- Roczna ocena jakości powietrza w Wielkopolsce za rok 2008, WIOŚ, Poznań 2009,
- Opracowanie fizjograficzne problemowe Poznań – Śródmieście, Geoprojekt – Poznań, 1986r.,
- Badania florystyczno – faunistyczne oraz ocena naukowa walorów przyrodniczych użytku ekologicznego „Bogdanka”; D. Wrońska – Pilarek, W. Danielewicz, S. Gałązka, T. Mizera, G. Maciorowski; Poznań 1999,
- Walory przyrodnicze i rekreacyjne zbiorowisk trawiastych doliny Bogdanki; A. Kryszak, K. Deszczyków, J. Kryszak, A. Klarzyńska; Nauka Przyroda Technologie 2009, Tom 3, Zeszyt 1
- Ocena wartości rekreacyjnej wybranych zbiorników miejskich a funkcjonowanie strefy litoralnej; D. Świerk, B. Szpakowska; Nauka Przyroda Technologie 2009, tom 3, Zeszyt 1
- Występowanie bobra europejskiego (*Castor fiber L.*, 1798) w Poznaniu; A. Bereszyński, E. Homan, Nauka Przyroda Technologie, 2007 tom 1 zeszyt 2.,
- Periphyton community composition and water quality in Rusałka Lake inflows and outflow; A. Wojtyńska, R. Dondajewska, R. Gołdyn Teka Kom. Ochr. Kszt. Środ. Przym. – OL PAN, 2008, 5A, 164-169,
- Ocena jakości wód jezior Wielkopolskiego Parku Narodowego oraz zbiorników rekreacyjnych miasta Poznania w okresie wiosennym; N. Kuczyńska-Kippen, P. Nowosad; Roczniki akademii Rolniczej w Poznaniu CCCLXIII (2004),
- Stan i zagospodarowanie zieleni miejskiej w zachodnim klinie Poznania jako podstawa wytyczenia szlaku turystycznego; D. Lorek; Badania fizjograficzne nad Polską zachodnią, Seria A – Geografia Fizyczna, Tom 58:31-46, 2007,
- Inwentaryzacja starych, cennych drzew na terenie miasta Poznania; „DROG-LAS”, 61-673 Poznań, os. Wichrowe Wzgórze; 1995r,

- Poradniki ochrony siedlisk i gatunków; www.natura2000.mos.gov.pl.

Inne źródła:

- wizja terenowa (grudzień 2009 r.)
- dokumentacja fotograficzna (MPU, grudzień 2009 r.)
- www.natura2000.mos.gov.pl.
- www.salamandra.org.pl
- www.geoinfo.amu.edu.pl
- www.poznan.pios.gov.pl

Powyższe materiały, w połączeniu z wizją terenową, pozwoliły na opracowanie charakterystyki stanu funkcjonowania środowiska w podziale na poszczególne komponenty i jego główne problemy.

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metody indukcyjno-opisowej, polegającej na charakterystyce istniejących zasobów środowiska oraz łączeniu w logiczną całość posiadanych informacji o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i wskazaniu, jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji ustaleń planu.

Posłużono się również metodą porównawczą, wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości. Skonfrontowano zaproponowane rozwiązania planistyczne z istniejącymi uwarunkowaniami przyrodniczymi.

Prognozę oddziaływania na środowisko przedstawiono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan dostępnej informacji o środowisku oraz w tym kontekście - stopień ogólności (lub szczegółowości) ustaleń planu.

2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

2.1 Charakterystyka elementów środowiska przyrodniczego

2.1.1 Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Teren objęty granicami planu ograniczony jest od północy ul. Lutycką, od południa linią kolejową relacji Poznań – Szczecin oraz od strony wschodniej linią kolejową Poznań – Piła. Stanowi on znaczącą część północno-zachodniego klina zieleni, w obrębie którego znajduje się również Jezioro Kierskie oraz Jezioro Strzeszyńskie.

Omawiany teren w znacznej części stanowią tereny lasów komunalnych, które w granicach miasta pełnią rolę lasów ochronnych (brak funkcji produkcyjnej). Znaczną część obszaru stanowią również tereny zieleni nieurządzonej, w postaci łąk z zaroślami, zadrzewień oraz towarzyszących przepływającej przez teren opracowania rzece Bogdance terenów bagiennych. W sąsiedztwie brzegów Jeziora Rusalka, które stanowi znaczącą część powierzchni analizowanego obszaru (powierzchnia 36,7 ha) występują także tereny porośnięte roślinnością trawiastą.

Jeziro Rusałka, będące sztucznym zbiornikiem zaporowym, ze względu na bliskie położenie od centrum miasta oraz atrakcyjne tereny położone wokół samego jeziora, stanowi bardzo popularne miejsce wypoczynku mieszkańców Poznania. W bezpośrednim otoczeniu jeziora rozwinęła się infrastruktura turystyczna obejmująca kąpielisko, obiekty usługowe związane z kąpieliskiem (wypożyczalnia sprzętu pływającego, szatnie, punkty gastronomiczne), a także parkingi oraz tereny sportu i rekreacji. Opiekę nad kąpieliskiem strzeżonym sprawuje Ośrodek Sportu i Rekreacji.

Przez cały omawiany teren przebiegają liczne ścieżki rowerowe, piesze oraz dukty leśne umożliwiające korzystanie z rekreacyjno-wypoczynkowych walorów analizowanego obszaru.

Na terenie objętym granicami planu występuje stosunkowo nieliczna zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, skupiona w jego zachodniej części, przy ul. Karkonoskiej i ul. Czarnochorskiej. Towarzyszy jej nieliczna zabudowa usługowa obejmująca ośrodek szkolenia psów oraz podmioty prowadzące sprzedaż artykułów jeździeckich i części samochodowych. W południowo-zachodniej części terenu, w sąsiedztwie linii kolejowej, znajduje się teren Toru Wyścigów Konnych, Centrum Wyszkozenia Jeździeckiego, a także istniejące historyczne budynki zlokalizowane na terenie hipodromu Poznań-Wola.

W obrębie omawianego terenu znajdują się również niezwykle cenne przyrodniczo tereny wchodzące w granice dawnego użytku ekologicznego „Bogdanka”³, ustanowionego w celu ochrony roślinności o charakterze łągowym.

2.1.2 Rzeźba terenu

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego, obszar objęty granicami mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” położony jest w obrębie makroregionu Pojezierze Wielkopolskie, mezoregionu Pojezierze Poznańskie. Stanowi on obszar o urozmaiconej rzeźbie terenu, będącej efektem działalności łądolodu plejstoceniowego, zlodowacenia bałtyckiego – stadiału poznańskiego. Typowymi dla tego procesu formami są pagórki kemowe i ozowe oraz formy wytopiskowe w postaci rozległych zagłębień, rynien subglacjalnych i jezior rynnowych.

Omawiany obszar leży w większości w obrębie rynny glacialnej Bogdanki, przebiegającej w kierunku NE-SW. Dno rynny Bogdanki charakteryzuje się występowaniem nierówności, progów, jezior oraz zagłębień bezodpływowych. Sama dolina jest stosunkowo szeroka o łagodnych stokach.

Wyraźny spadek terenu jest widoczny w kierunku samej doliny Bogdanki i Jeziora Rusałka. Tereny położone przy północnych i południowych granicach omawianego terenu charakteryzują się wyższymi rzędnymi terenu sięgającymi 89,0m n.p.m., podczas gdy tereny w sąsiedztwie Jeziora Rusałka oraz koryta Bogdanki charakteryzują się rzędnymi w granicach 69,0 –74,0m n.p.m.

³ Użytek ekologiczny „Bogdanka” został powołany Uchwałą nr CV/610/94 Rady Miejskiej Poznania z dnia 10 maja 1994r. w sprawie utworzenia użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Pozn. Nr 12 poz. 126)

2.1.3 Budowa geologiczna i warunki gruntowe

Cały omawiany obszar pokrywają osady zlodowacenia bałtyckiego. Osady czwartorzędowe, osiągające miąższość 70m, zbudowane są z kompleksu glin zwałowych zlodowacenia południowopolskiego i środkowopolskiego, zalegających na głębokości ponad 18 – 20m p.p.t. Strop utworów czwartorzędowych budują osady piaszczyste i gliny zwałowe zlodowacenia północnopolskiego. Budowa utworów przypowierzchniowych odzwierciedla warunki geomorfologiczne oraz rzeźbę terenu.

Dolinę Bogdanki budują utwory rzeczno-bagiennie i jeziorne, reprezentowane głównie przez grunty organiczne. Miąższość tych utworów wynosi ok. 2 - 4m, a średnia głębokość waha się w granicach 2 - 10m p.p.t. Występują tu zastoiskowe ropy, gliny pylaste zwięzłe, gliny pylaste, pyły oraz pyły piaszczyste, należące najczęściej do utworów plastycznych

Dolinę Bogdanki pokrywają utwory deluwalne: mułki, mułki margliste, ropy warwowe, piaski i żwiry akumulacji wodnej.

2.1.4 Warunki wodne

Na analizowanym terenie występują liczne wody powierzchniowe w postaci przepływającej przez teren opracowania rzeki Bogdanki, Jeziora Rusałka oraz innych, mniejszych cieków zasilających jezioro (m.in. ciek Gołęcinka).

Bogdanka

Rzeka Bogdanka, będąca lewobrzeżnym dopływem Warty, jest ciekim wypływającym z rozlewiska znajdującego się na północ Jeziora Strzeszyńskiego, położonego powyżej obszaru planu. Przepływa przez Jezioro Rusałka i dalej przez Staw Sołacki, aż do ujścia do Warty (na odcinku od ul. Pułaskiego do ujścia rzeka jest ujęta w kanał podziemny, który uchodzi do warty). Rzeka w całości mieści się w granicach administracyjnych miasta Poznania, jej długość wynosi łącznie 9,3km, a powierzchnia zlewni 39,9km². Średni przepływ cieku na przekroju ulicy Lutyckiej wynosi $Q_{\text{śr}} = 0,076\text{m}^3/\text{s}$.

Dolina rzeki wraz z istniejącymi tu dużymi obszarami leśnymi stanowi niezwykle cenny przyrodniczo i krajobrazowo teren, tworzący tzw. północno-zachodni klin zieleni.

Jezioro Rusałka

Jezioro Rusałka jest sztucznym zbiornikiem zaporowym powstałym w 1943r w wyniku spiętrzenia wód rzeki Bogdanki, na odcinku poniżej Stawów Strzeszyńskich i zalania dołów powyroboiskowych dawnej kopalni gliny, znajdujących się w jej dolinie. Jest to zbiornik o wydłużonym kształcie. Długość linii brzegowej wynosi 3300m, a powierzchnia zwierciadła wody 36,7ha. Powierzchnia zlewni całkowitej zbiornika wynosi 25,1km², podczas gdy powierzchnia zlewni

bezpośredniej wynosi 0,839km². W zlewni bezpośredniej znakomitą większością terenów stanowią lasy (89,5%), pozostałą część stanowią tereny łąk (ok.10%).

Najważniejszym ciekim zasilającym jezioro jest przepływająca przez nie rzeka Bogdanka. Pozostałe cieką zasilające to Golęcinka (o długości 1,3km) oraz cztery mniejsze dopływy (okresowo wysychające, nie posiadające nazwy) odwadniające pobliskie tereny.

Jezioro Rusałka jest zbiornikiem bardzo podatnym na degradację. Właściwości te są wynikiem występowania niekorzystnych czynników takich jak mała głębokość średnia, niewielka objętość jeziora przy jednoczesnym występowaniu stosunkowo długiej linii brzegowej oraz brak stratyfikacji wód.

Ze względu na atrakcyjne położenie i bliskość do centrum miasta jezioro jest również narażone na dużą presję turystyczną, szczególnie w okresie letnim. Istniejące tu strzeżone kąpielisko wyposażone jest w pomosty, wypożyczalnię sprzętu pływającego, szatnie oraz zaplecze gastronomiczne. Tereny wokół jeziora są również niezwykle atrakcyjne ze względu na szlaki wycieczkowe dla ruchu rowerowego i pieszego, biegnące przez Poznań – Golęcin, doliną Bogdanki nad Jezioro Strzeszyńskie oraz dalej nad Jezioro Kierskie. Ponadto jezioro jest użytkowane dla celów rybackich i wędkarskich⁴.

Wody gruntowe w otoczeniu Bogdanki związane są z osadami rynny lodowcowej, na które nałożyły się osady holocenijskie piasków i torfów o zróżnicowanej miąższości. Poziom gruntowy charakteryzuje się swobodnym zwierciadłem wody, a jego wody ulegają stałemu obniżaniu wskutek występowania niesprzyjających warunków atmosferycznych – braku opadów. W dolinie rzeki Bogdanki występuje wiele obniżeń poziomu wody gruntowej, który zalega na głębokości mniejszej niż 1,0m p.p.t. Wody gruntowe zasilane są przez infiltrację wód opadowych i drenaż głębszych poziomów w obrębie obniżeń dolinnych i rynnowych. Płytkie zaleganie zwierciadła wody oraz brak izolacji sprawia, że wody gruntowe występujące na tych terenach są podatne na zanieczyszczenie.

W obrębie północno-zachodniego klina zieleni wody poziomu międzyglinowego są przeważnie wodami naporowymi, drenowanymi lokalnie w obniżeniach dolinnych. Miąższość poziomu międzyglinowego górnego wynosi od 5 do 20m, podczas gdy zwierciadło wody zalega na głębokości od 0,7 do 5,0m p.p.t.

Zasoby użytkowych wód podziemnych na terenie objętym granicami planu są niewielkie.

2.1.5 Flora

Dominującym typem siedliska leśnego na terenie mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” jest las mieszany świeży (LMśw), którego większość stanowi drzewostan sosnowy i brzoźowy. Lasy te występują głównie w północnej i północno-wschodniej części terenu objętego granicami planu. W granicach analizowanego terenu znajdują się również fragmenty lasu wilgotnego (LW), charakteryzującego się występowaniem na obszarach o podwyższonej wilgotności i poziomie wody gruntowej, zalegającej na głębokości ok. 0,7 – 1,5m p.p.t. Las wilgotny, tworzony głównie przez

⁴ Rozporządzenie Nr 11/100 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 14 grudnia 2000r. w sprawie ustanowienia obwodów rybackich na wodach płynących w województwie wielkopolskim; Załącznik nr 1, poz. 104 – jezioro Rusałka

brzozę, olszę oraz miejscowo wierzbę i dąb, występuje w oddziale 71 oraz 73, zlokalizowanym nad brzegiem Jeziora Rusałka⁵.

W drzewostanie tutejszych lasów występuje przede wszystkim sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*), brzoza brodawkowata (*Betula pendula*), dąb (*Quercus*), olsza czarna (*Alnus glutinosa*), a także w mniejszym stopniu dąb czerwony (*Quercus rubra*), robinia akacja (*Robinia pseudoacacia*), lipa drobnolistna (*Tilia cordata*), klon jesionolistny (*Acer negundo*) oraz klon jawor (*Acer pseudoplatanus*). Przeważającą część drzewostanu lasów znajdujących się na omawianym terenie stanowią drzewa w wieku 60 – 70 lat. Wyjątkiem jest m. in. enklawa leśna nad brzegiem jeziora, złożona ze 120-letnich sosen.

Najcenniejszymi pod względem florystycznym drzewostanami występującymi na omawianym obszarze są kompleksy olsu porzeczkowego (*Ribo nigri-Alnetum*) i łągu jesionowo-olszowego, położone na odcinku od ul. Lutyckiej do ujścia Bogdanki do Jeziora Rusałka.

W drzewostanie łągu olszowo-jesionowego występuje niemal wyłącznie olsza czarna (*Alnus glutinosa*) z rzadką domieszką wiązu szypułkowego (*Ulmus laevis*). Warstwa krzewów jest tu bogata i składa się głównie z czeremchy zwyczajnej (*Prunus padus*) oraz towarzyszącego jej bzu czarnego (*Sambucus nigra*), trzmieliny pospolitej (*Euonymus europaea*), leszczyny (*Corylus*), kaliny koralowej (*Viburnum opulus*), kruszyny (*Frangula alnus*), skałaka (*Rhamnus*), derenia świdy (*Cornus sanguinea*) i głogu jednoszyjkowego (*Crataegus monogyna*). W runie występują między innymi: kostrzewa olbrzymia (*Festuca gigantea*), ziarnopłon wiosenny (*Ficaria verna*), czyściec leśny (*Stachys sylvatica*), gajowiec żółty (*Galeobdolon luteum*), podgarycznik pospolity (*Aegopodium podagraria*), pokrzywa zwyczajna (*Urtica dioica*), narecznica krótkoostna (*Dryopteris carthusiana*), rzeżucha gorzka (*Cardamine amara*), jaskier rozłogowy (*Ranunculus repens*), kuklik pospolity (*Geum urbanum*), ostrożeń błotny (*Cirsium palustre*), jeżyna fałdowana (*Rubus plicatus*) i wiechlina zwyczajna (*Poa trivialis*). Wspomniany fragment lasu stanowi niezwykle cenny element środowiska przyrodniczego na omawianym terenie głównie ze względu na występowanie wielu cech fitocenozy naturalnych (typowy skład florystyczny, obecność licznych martwych pni).

Ols porzeczkowy występuje natomiast na terenach, gdzie przez okres całego roku utrzymuje się wyższy poziom wody. Drzewostan tworzy tu olsza czarna z wyjątkiem częściowo przekształconych fragmentów leśnych, na których towarzyszy jej brzoza brodawkowata (*Betula pendula*) i omszona (*Betula pubescens*). Warstwę podszytu stanowi tu porzeczkowa czarna (*Ribes nigrum*), kruszyna (*Frangula*), wierzba szara (*Salix cinerea*) oraz dereń rozłogowy (*Cornus sericea*). Do roślin tworzących runo należą: narecznica nabłotna (*Thelypteris palustris*), karbieniec pospolity (*Lycopus europeus*) i psianka słodkogórz (*Solanum dulcamara*). Na terenach najbardziej wilgotnych spotkać można turzycę błotną (*Carex acutiformis*), prosową (*Carex paniculata*), trzcinę pospolitą (*Phragmites communis*), śmiałka darniowego (*Deschampsia caespitosa*), kosaćca żółtego (*Iris pseudoacorus*), przytulię błotną (*Galium palustre*) oraz kniec błotną (*Caltha palustris*).

⁵ Stan i zagospodarowanie zieleni miejskiej w zachodnim klinie zieleni Poznania jako podstawa wytyczenia szlaku turystycznego, Dariusz Lorek; Badania fizjograficzne nad Polską zachodnią, Seria A – geografia Fizyczna, tom 58:31-46, 2007

Na terenach zajmowanych przez hipodrom Wola występują ponadto zarośla tarniny i głógów *Pruno – Crataegum*, zarośla z *Prunus padus*, zbiorowisko zaroślowe z jeżyną fałdowaną *Rubus plicatus*, a także zbiorowisko z osiką *Populus termula*.

W celu ochrony roślinności o charakterze łągowym w roku 1994 powołany został użytek ekologiczny „Bogdanka”, którego fragment znajduje się w granicach omawianego terenu⁶. Obecnie, ze względu na wejście w życie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r.⁷ teren ten nie jest objęty żadną formą ochrony.

Istotnym elementem tutejszej flory są także zbiorowiska trawiaste porastające tereny w okolicy ujścia cieku Bogdanka do Jeziora Rusałka. Na odcinku tym stwierdzono występowanie zbiorowisk roślinnych z klasy *Molinio – Arrhenatheretea*, *Koelerio glauca – Corynephoretea canescentis* oraz *Epilobietea angustifoli*⁸. Znaczne walory krajobrazowe jak i przyrodnicze reprezentują płaty zespołów *Spergulo vernalis-Corynephorum*, *Diantho-armerietum*, charakteryzujące się luźnym zadarnieniem i dużą liczbą „pustych miejsc”. Towarzyszą im rośliny dwuliścienne tj. sporek wiosenny (*Spergula morisonii*), zawciąg pospolity (*Armeria maritima ssp. Elongata*), kocanki piaskowe (*Helichrysum arenarium*), pięciornik srebrny (*Potentilla argentea*), rozchodnik ostry (*Sedum acre*), jasioniec piaskowy (*Jasione montana*), czerwec trwały (*Scleranthus perennis*), występujące wśród kęp kostrzewy owczej (*Festuca ovina*) oraz szczytlichy siwej (*Corynephorus canescens*). Suche siedliska występujące na tych terenach porasta łącznie 86 gatunków roślin trawiastych. Reprezentuje je kostrzewa trzcinowa (*Festuca arundinacea*), kostrzewa olbrzymia (*Festuca gigantea*), kostrzewa łąkowa (*Festuca pratensis*), kostrzewa czerwona (*Festuca rubra*), życica trwała (*Lolium perenne*), wiechlina błotna (*Poa palustris*), kupkówka pospolita (*Dactylis glomerata*), miotła zbożowa (*Apera spica – venti*), manna mielec (*Glyceria maxima*), stokłosa miękka (*Bromus hordaceus*) i bezostna (*B. inermis*), rajgras wyniosły (*Arrhenatherum elatius*), śmiałek darniowy (*Deschampsia caespitosa*), tomka wonna (*Anthoxanthum odoratum*), kłosówka wełnista (*Holcus lanatus*), mietlica pospolita (*Agrostis capillaris*), trzcinnik piaskowy (*Calamagrostis epigeios*), tymotka łąkowa (*Phleum pratense*), a także trzcina pospolita (*Phragmites australis*),

W obrębie analizowanego terenu występują także inne, pospolite gatunki roślin naczyniowych, takich jak: rdest wężownik (*Polygonum bistorta*), rdest powojowy (*Bilderdykia convolvulus*), szczaw zwyczajny (*Rumex acetosa*), bniec biały (*Silene alba*), jaskier ostry (*Ranunculus acris*), glistnik jaskółcze ziele (*Chelidonium majus*), czosnaczek pospolity (*Alliaria petiolata*), gęsiówka piaskowa (*Caradminusopsis arenosa*), tasznik pospolity (*Capsella bursa – pastoris*), rozchodnik ostry (*Sedum acre*), pięciornik gęsi (*Potentilla anserina*), wyka ptasia (*Vicia cracca*) i drobnokwiatowa (*V. hirsuta*), groszek żółty (*Lathyrus pratensis*), nostrzyk biały (*Melilotus alba*), koniczyna polna (*Trifolium arvense*), łąkowa (*T. pratense*) i biała (*T. repens*), komonica błotna (*Lotus uliginosus*), bodziszek cuchnący (*Geranium pusillum*), wilczomlec sosnka (*Euphorbia cyparissias*), niecierpek

⁶ Użytek ekologiczny „Bogdanka” został powołany Uchwałą nr CV/610/94 Rady Miejskiej Poznania z dnia 10 maja 1994r. w sprawie utworzenia użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo – krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Pozn. Nr 12 poz. 126)

⁷ tekst jednolity z dnia 25 sierpnia 2009r. (Dz. U. Nr 151, poz. 1220)

⁸ Walory przyrodnicze i rekreacyjne zbiorowisk trawiastych doliny Bogdanki; A. Kryszak, K. Deszczyków, J. Kryszak, A. Klarzyńska; Nauka Przyroda Technologie 2009, Tom 3, Zeszyt 1

drobnokwiatowy (*Impatiens parviflora*), dziurawiec zwyczajny (*Hypericum perforatum*), fiołek polny (*Viola arvensis*), wierzbownica kosmata (*Epilobium hirsutum*), jasnota biała (*Lamium album*), bluszczyk kurdybanek (*Glechoma hederacea*), mięta polna (*Mentha arvensis*), przetacznik ożankowy (*Veronica chamaedrys*), przytulia właściwa (*Galium verum*), krwawnik pospolity (*Achillea millefolium*), bylica polna (*Artemisia campestris*), i pospolita (*A. vulgaris*), ostrożeń polny (*Cirsium arvense*) i warzywny (*C. oleraceum*), chaber bławatek (*Centaurea cyanus*), chaber łąkowy (*Centaurea jacea*) oraz mniszek pospolity (*Taraxacum officinale*).

Występują tu także inne gatunki roślin związane głównie z siedliskami wilgotnymi i wodnymi tj.: trzęślica modra (*Molinia caerulea*), pałka wąskolistna (*Typha angustifolia*) i szerokolistna (*T. latifolia*), oczeret jeziorny (*Scirpus lacustris*), strzałka wodna (*Sagittaria sagittifolia*), mięta wodna (*Mentha aquatica*), sitowie leśne (*Scirpus sylvaticus*), turzyca owłosiona (*Carex hirta*), turzyca brzegowa (*Carex riparia*), zawciąg pospolity (*Armeria maritima*), kosaciec żółty (*Iris pseudacorus*), sit członowaty (*Juncus articulatus*) czy skrzyp błotny (*Equisetum palustre*).

W wodach Jeziora Rusałka stwierdzono również występowanie drobnych zielenic (*Chlorophyta*), złotowiciowców (*Chrysophyceae*) i kryptofitów (*Cryptophyta*). Stwierdzono także obecność roślinności wodnej o liściach zanurzonych w wodzie, reprezentowanej przez rośliny takie jak rdestnica grzebieniasta (*Potamogeton pectinatus*), rdestnica kędzierzawa (*P. crispus*) czy grażel żółty (*Nuphar lutea*).

2.1.6 Fauna

Stosunkowo niewielki stopień przekształceń środowiska oraz rekreacyjny charakter użytkowania terenów objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, wpłynął na zróżnicowanie gatunkowe przedstawicieli tutejszej fauny. Występowanie zróżnicowanych siedlisk charakteryzujących się odmiennymi warunkami środowiskowymi sprawia, że na terenie tym spotkać można gatunki zwierząt związane z środowiskami leśnymi, wodnymi jak i gatunki pospolicie występujące na obszarze całego miasta.

Najliczniejszą grupę zwierząt zasiedlającą omawiany teren stanowią bezkręgowce, jednakże ze względu na liczbę bytujących tu gatunków ograniczono się do wyróżnienia jedynie niektórych. W obrębie doliny Bogdanki liczną grupę stanowią przedstawiciele owadów, w tym chrząszcze (*Coleoptera*), ważki (*Odonata*) oraz trzmiele (*Bombus*).

Na terenie tym występuje również kilka gatunków mięczaków. Należy do nich między innymi zaroślarka pospolita (*Bradybaea fruticum*), zamieszkująca wody Bogdanki rozdepka rzeczna (*Theodoxus fluviatilis*), występująca w Jeziorze Rusałka groszkówka karliczka (*Pisidium moitessierianum*) oraz jedyny chroniony gatunek – winniczek (*Helix pomatia*).

Obecność w granicach terenów objętych mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” licznych wód powierzchniowych warunkuje występowanie wielu przedstawicieli organizmów związanych z środowiskami wodnymi i podmokłymi, w tym ryb, płazów oraz ptactwa wodnego.

Jezioro Rusałka zalicza się do jezior typu sandaczowego, jednakże poza sandaczem (*Lucioperca lucioperca*) występują tu także ryby takie jak: karp (*Cyprinus carpio*), węgorz (*Anguilla*

anguilla), leszcz (*Abramis brama*), lin (*Tinca tinca*), amur biały (*Ctenopharyngodon idella*), szczupak (*Esox lucius*), ukleja (*Alburnus alburnus*), płoć (*Rutilus rutilus*), okoń (*Perca fluviatilis*), kiełb (*Romanogobio*) i ciernik (*Gasterosteus aculeatus*). Istotny wpływ na kształtowanie tutejszej ichtiofauny ma zarybianie zbiornika przez Międzyokręgowy Zespół Gospodarki Rybacko-Wędkarskiej w Poznaniu.

W obrębie doliny Bogdanki można spotkać reprezentującą rodzime płazy żabę trawną (*Rana temporaria*) i żabę moczarową (*R. arvalis*), a w okolicach Jeziora Rusałka i mniejszych zbiorników wodnych żabę śmieszkę (*Rana ridibunda*) i żabę jeziorkową (*R. lessonae*). Jedynym przedstawicielem gadów bytujących na terenie objętym granicami planu jest zaskroniec (*Natrix natrix*).

Ptaki są najliczniej reprezentowaną grupą kręgowców na terenach objętych granicami mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA”. Ptactwo wodne, przebywające głównie na Jeziorze Rusałka, reprezentowane jest przez niewielką liczbę gatunków, do których należą między innymi: łyska (*Fulica atra*), kokoszka wodna (*Gallinula chloropus*) krzyżówka (*Anas platyrhynchos*) oraz perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*). Na terenie tutejszych lasów oraz terenów otwartych spotkać można przedstawicieli innych gatunków tj. bogatka (*Parus major*), modraszka (*Parus caeruleus*), trznadel (*Emberiza citinella*), zięba (*Fringilla coelebs*), sójka (*Garrulus glandarius*), wrona (*Corvus cornix*), sroka (*Pica pica*), strzyżyk (*Troglodytes*), kos (*Turdus merula*), śpiewak (*Turdus philomelos*), szpak (*Sturnus vulgaris*), mazurek (*Passer montanus*), mysikrólik (*Regulus regulus*), kowalik (*Sitta europaea*), kukułka (*Cuculus canorus*), dzięcioł duży (*Dendrocops major*) oraz dzięcioł zielony (*Picus viridis*). Na terenie tym spotkać można ptaki zamieszkujące tereny dawnego użytku ekologicznego „Bogdanka” oraz terenów z nim sąsiadujących tj. skowronek polny (*Alauda arvensis*), dzwonek (*Carduelis chloris*), pełzacz leśny (*Carduelis familiaris*), grzywacz (*Columba palumbus*), rudzik (*Erithacus rubecula*), cierniówka (*Sylvia communis*) oraz kwiczoł (*Turdus pilaris*)⁹.

Ze względu na obecność obszarów leśnych wokół Bogdanki i Jeziora Rusałka, a także powiązanie z terenami leśnymi całego północno – zachodniego klina zieleni, na terenach tych pojawiają się większe ssaki m.in. sarna (*Capreolus capreolus*) czy dzik (*Sus scrofa*). Ponadto w dolinie Bogdanki można spotkać również wydrę (*Lutra lutra*), lisa (*Vulpes vulpes*), zając (*Lepus capensis*), piżmaka (*Ondatra zibethicus*), jeża (*Erinaceus europaeus*), kreta (*Talpa europaea*) oraz kilka gatunków mniejszych ssaków, reprezentowanych przez nornicę rudą (*Clethrionomys glareolus*) oraz mysz zaroślową (*Apodemus sylvaticus*), pospolitą na terenach hipodromu Wola.

Na analizowanym terenie żerują nietoperze zimujące w schronie znajdującym się w granicach omawianego terenu oraz w pobliskim Forcie VIa - Stockahusen. Stwierdzono tu obecność trzech gatunków nocka: nocka dużego (*Myotis myotis*), nocka Natterera (*Myotis nattereri*) oraz nocka rudego (*Myotis daubentoni*), a także gacka brunatnego (*Plecotus auritus*) oraz mopka (*Barbastella barbastellus*).

⁹ Badania florystyczno – faunistyczne oraz ocena naukowa walorów przyrodniczych użytku ekologicznego „Bogdanka”; D. Wrońska – Piłarek, W. Danielewicz, S. Gałązka, T. Mizera, G. Maciorowski; Poznań 1999

2.1.7 Gleby

Znaczna część gruntów znajdujących się w granicach omawianego obszaru nie uległa większym przekształceniom na skutek działalności człowieka i zachowała w dużym stopniu swoje naturalne właściwości.

Na obszarach leśnych, położonych głównie w północnej części analizowanego obszaru, występują gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne, wykształcone na piaskach słabogliniastych i piaskach luźnych, należące do V i VI klasy. Natomiast na terenach zajmowanych przez lasy oraz użytki zielone znajdujące się w sąsiedztwie rzeki Bogdanki i Jeziora Rusałka występują gleby murszowo – mineralne i murszowate, wykształcone na piaskach słabogliniastych i piaskach luźnych. W szczególności można tu wyróżnić gleby torfowo – murszowe i gytiowo-murszowe, występujące w bezpośrednim sąsiedztwie koryta Bogdanki oraz gleby mineralno-murszowe występujące w obrębie niewielkich fragmentów terenu. Fragmentarycznie w dolinie Bogdanki występują również gleby gruntowo – glejowe właściwe.

Gleby brunatne wylugowane, zakwalifikowane do kompleksu 3 pszenno wadliwego występują w niewielkim stopniu na zboczach zbudowanych z glin. Na glebach brunatnych wykształcone zostały również użytki zielone występujące na terenie hipodromu Poznań – Wola, sklasyfikowane jako użytki zielone słabe i bardzo słabe.

Na niewielkim obszarze, położonym w sąsiedztwie Jeziora Rusałka przy południowo – wschodniej granicy terenu, występują czarne ziemie zdegradowane i gleby szare, wykształcone na piaskach słabogliniastych i piaskach luźnych, sklasyfikowane jako gleby IV i V klasy.

Największym przekształceniom uległy gleby na terenach, na których powstała zabudowa mieszkaniowa, położonych przy zachodniej granicy obszaru, w sąsiedztwie ul. Lutyckiej. Są to gleby antropogeniczne powstałe na skutek przekształcenia występujących tu naturalnie gleb brunatnych wylugowanych i brunatnych kwaśnych.

Gleby antropogeniczne, poza występowaniem w profilu glebowym zanieczyszczeń fizycznych tj. żwir, gruz i inne, podobne materiały wykorzystywane przy inwestycjach budowlanych, wykazują również obecność zanieczyszczeń chemicznych, takich jak metale ciężkie (ołów i kadm) oraz węglowodory wielopierścieniowe. Ich obecność w glebie spowodowana jest głównie emisją zanieczyszczeń z ruchu komunikacyjnego i kumulowaniem się tych substancji w wierzchnich warstwach gleby w bezpośrednim sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych (sąsiedztwo ul. Lutyckiej).

Istotne zmiany dotyczą również gleb położonych w sąsiedztwie nasypów kolejowych (linia relacji Poznań – Szczecin oraz Poznań – Piła). Ze względu na sposób użytkowania mogą być one zanieczyszczone substancjami pochodzącymi z wylewanych na tory herbicydów i innych środków, między innymi produktów ropopochodnych, smarów oraz olejów pochodzących z eksploatacji urządzeń i maszyn.

Kwasowość gleb występujących na całym omawianym terenie waha się w przedziale pH od 5,0 do 7,4¹⁰. Ponadto w granicach mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” stwierdzono występowanie anomalii chemicznych w glebach położonych w sąsiedztwie ul. Lutyckiej. Podwyższone stężenia chromu wynoszące $Cr > 12\text{mg/kg}$ stwierdzono w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej przy ul. Karkonoskiej i ul. Czarnochorskiej. Podobne zwiększone stężenia stwierdzono na tym terenie również dla rtęci – $Hg > 0,11\text{mg/kg}$.

2.1.8 Klimat lokalny

Według regionalizacji klimatycznej (Woś 1994) obszar objęty granicami planu podobnie jak teren całego Poznania, należy do Regionu Środkowowielkopolskiego.

Warunki klimatyczne w Poznaniu w znacznym stopniu ukształtowane zostały poprzez napływające w kierunku miasta masy powietrza. Dominującymi masami powietrza, szczególnie w okresie letnim i jesiennym, są masy powietrza polarno - morskiego, które napływają znacznie częściej niż powietrze polarno - kontynentalne. Najrzadziej pojawiają się masy powietrza arktycznego oraz zwrotnikowego.

Najczęściej przemieszczającymi się nad terenami Poznania frontami są fronty chłodne, powodujące znaczne wahania ciśnienia, odczuwalny spadek temperatury powietrza oraz wzrost prędkości wiatru. Zjawiskom tym towarzyszy również występowanie opadów, często o znacznej gwałtowności. Średnio w ciągu roku notowanych jest w Poznaniu 67 dni, w których przemieszczają się fronty chłodne i 42, w których przemieszczają się fronty ciepłe. Najdłużej obserwowany jest okres bezfrontowy i wynosi on 230 dni w roku.

Średnia roczna wielkość ciśnienia atmosferycznego wynosi dla Poznania 1005 hPa. Największe wahania ciśnienia obserwowane są dla okresu zimowego (w okresie od grudnia do lutego wahania mogą osiągnąć wartość 73 hPa), podczas gdy w okresie letnim ciśnienie waha się w niewielkich granicach (amplituda nie przekraczająca 34 hPa).

Średnia roczna suma opadów dla terenu Poznania należy do najniższych w kraju. Pomiar wielkości opadów atmosferycznych dla posterunku Poznań Ławica wykazały, że średnia wartość opadu atmosferycznego z wielolecia (w okresie 1960 – 2002)¹¹ wynosiła 527,0mm.

Rozkład temperatur, podobnie jak ilości opadów, ma charakter roczny. Najwyższe średnie miesięczne temperatury z temperaturą wynoszącą 19°C są notowane w czerwcu i lipcu, najniższe w miesiącach zimowych (np. luty 2007 r. ze średnią temperaturą miesięczną na poziomie 0,8°C). W skali roku średnia temperatura wynosi dla miasta Poznania 8,2°C.

Równie istotnymi czynnikami meteorologicznymi, wpływającymi na klimat miasta, a w szczególności na stężenia i rozkład przestrzenny zanieczyszczeń powietrza, jest kierunek oraz siła wiatru. Dla obszaru miasta Poznania stwierdzono największą częstość występowania wiatrów z sektora

¹⁰ Atlas geochemiczny Poznania i okolic, 1:100 000; Józef Lis, Anna Pasieczna; Warszawa 2005

¹¹ Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu; www.geoinfo.amu.edu.pl

zachodniego, o dość niewielkiej sile (średnia roczna wartość wynosi 3,5m/s). Wiatry silne i bardzo silne zdarzają się sporadycznie, a częstość ich występowania można określić na poziomie 1%.

Wilgotność względna powietrza na terenie Poznania zależna jest od pory roku. Najwyższą wartość osiąga w okresie zimowym, kiedy dochodzi do 88%, najniższa natomiast jest w miesiącach letnich, takich jak czerwiec, kiedy osiąga wartość 70%. Zaobserwować można również istotny wpływ czynników związanych z działalnością człowieka na kształtowanie się klimatu charakterystycznego dla aglomeracji miejskiej. Najważniejszym czynnikiem wpływającym na ten stan rzeczy jest wielkość emisji pyłów i gazów oraz pary wodnej, która wpływa na specyficzne kształtowanie się klimatu w poszczególnych rejonach miasta.

Okres wegetacyjny w rejonie miasta Poznania należy do najdłuższych w kraju i wynosi 220 dni.

2.1.9 Obszary cenne kulturowo

Na analizowanym terenie znajduje się kilka cennych kulturowo obiektów objętych ochroną konserwatorską. W południowo-zachodniej części omawianego terenu znajdują się zabudowania hipodromu Poznań-Wola – dawnego Toru Wyścigów Konnych, w skład których wchodzi objęta ochroną konserwatorską: drewniana trybuna, wieża ciśnień, stajnia oraz dom mieszkalny. Wszystkie te budowle są wpisane do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego pod nr 724/Wlkp/A.

Między Jeziorem Rusałka, a północną granicą obszaru znajduje się także objęty ochroną konserwatorską zabytkowy, pochodzący z lat 1913-1914, schron mobilizacyjny, będący częścią umocnień międzyfortecznych, wpisanych do rejestru zabytków decyzją z dnia 25.05.1983r, nr A 245.

Znajdują się tu również liczne stanowiska archeologiczne. Do stanowisk ujętych w ewidencji AZP (Archeologicznym Zdjęciu Polski) Poznań nr 52-27 należą stanowiska: nr 33 (osada epoki kamienia i cmentarz kultury pomorskiej), nr 34 (osada neolityczna i cmentarz kultury łużyckiej), nr 4 (osady: mezolityczna, neolityczna, kultury łużyckiej, cmentarze: kultury łużyckiej i pomorskiej), nr 10 (osada mezolityczna i osada kultury łużyckiej), nr 65 (osada kultury łużyckiej), nr 66 (osady kultur: mezolitycznej, łużyckiej, pomorskiej oraz średniowiecza), nr 67 (osady kultur: mezolitycznej, łużyckiej i cmentarzysko kultury pomorskiej), nr 76 (osada kultury pomorskiej), nr 83 (osada kultury pradziejowej), nr 87 (ślady kultury neolitycznej), nr 90 (osady kultur: mezolitycznej i łużyckiej), nr 91 (osada wczesnośredniowieczna), nr 108 (ślady epoki kamienia) oraz nr 176 (ślady osady neolitycznej).

Ponadto, na terenie mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” znajdują się osady, bez wskazania dokładnej lokalizacji, oznaczone w AZP numerami: 36, 64, 74, 78, 81, 84, 80, 88, 67, 69, 70 oraz 71, o różnej proveniencji historycznej, a także cmentarzyska oraz ślady osadnicze.

2.2 Stan środowiska naturalnego

2.2.1. Jakość powietrza atmosferycznego

Ze względu na dotychczasowy charakter zagospodarowania terenu objętego ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA”, nie jest on narażony na występowanie ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń powietrza. Na całym omawianym terenie nie stwierdzono występowania większych źródeł emisji gazów i pyłów do powietrza. Występuje tu nieliczna zabudowa mieszkaniowa, której eksploatacja jest źródłem niewielkiej emisji substancji do powietrza (głównie z procesów grzewczych), wpływającej w marginalny sposób na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego. Nie znajdują się tu również żadne zakłady przemysłowe, a w szczególności zakłady na terenie których prowadzone są instalacje mogące wpływać negatywnie na środowisko. Przez teren opracowania nie przebiegają również większe szlaki komunikacyjne. Jedynymi liniowymi źródłami zanieczyszczeń są niewielkie drogi umożliwiające dojazd do zabudowy mieszkaniowej, zlokalizowanej w zachodniej części omawianego obszaru oraz towarzyszących jej nielicznych obiektów usługowych. Natężenie ruchu na tych drogach jest znikome, a emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych (tj. tlenki azotu, tlenek węgla, węglowodory, pył zawieszony oraz ołów) z silników pojazdów poruszających się tymi drogami nie wpływa znacząco na pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego na tym terenie.

W celu dokonania oceny jakości powietrza przyjęto dane uzyskane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu ze stacji pomiarowej zlokalizowanej na terenie Ogrodu Botanicznego w Poznaniu (ul. Dąbrowskiego), znajdującej się najbliższej obszaru opracowania. Przeprowadzone w 2008r. pomiary stężeń zanieczyszczeń powietrza wykazały następujące poziomy stężeń zanieczyszczeń (średnioroczne):

- NO₂ – 27 µg/m³ (wartość dopuszczalna 40 µg/m³), nie stwierdzono wystąpienia przekroczeń dopuszczalnego poziomu dla pomiarów 24 - godzinnych
- NO – 9,2 µg/m³
- SO₂ – 4,6 µg/m³ (wartość dopuszczalna 20 µg/m³) nie stwierdzono również przekroczeń dopuszczalnego poziomu substancji dla pomiarów 24 - godzinnych
- pył PM10 – 29,4 µg/m³ (wartość dopuszczalna 40 µg/m³), stwierdzono występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów dla pomiarów 24 - godzinnych¹²
- benzen – 1,3 µg/m³
- ksylen – 0,2 µg/m³
- toluen – 2,3 µg/m³

Ograniczeniu występowania zjawiska przekroczeń dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (w szczególności pyłu PM10) służyć ma program ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań, wydany na mocy Rozporządzenia Nr 39/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia

¹² Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, www.poznan.pios.gov.pl

31 grudnia 2007r¹³. Program ten określa podstawowe kierunki działań niezbędnych do przywrócenia standardów jakości powietrza w strefie. Do zadań podstawowych należy między innymi zastąpienie starych kotłów węglowych nowszymi, wykorzystującymi „czystsze” paliwa oraz zastąpienie indywidualnych systemów grzewczych systemami zbiorowego zaopatrzenia w ciepło. Pozwoli to ograniczyć nadmierną emisję powodującą przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu występującą głównie w okresie grzewczym.

Należy jednak zaznaczyć, iż stacja pomiarowa znajdująca się na terenie Ogrodu Botanicznego zlokalizowana jest w bliskim sąsiedztwie szlaku komunikacyjnego, charakteryzującego się bardzo dużym natężeniem ruchu kołowego oraz w pobliżu gęstej zabudowy mieszkaniowej, generującej duże ilości zanieczyszczeń gazowych i pyłowych (przestarzałe instalacje grzewcze). Mimo stosunkowo niedużej odległości od obszaru analizy, stężenia poszczególnych zanieczyszczeń są tu najprawdopodobniej dużo wyższe niż na terenie objętym granicami mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA”, którego znakomitą część stanowią obszary leśne.

Z uwagi na brak większych źródeł emisji zanieczyszczeń na omawianym terenie, duże znaczenie w kształtowaniu jakości powietrza atmosferycznego mają źródła punktowe i liniowe zlokalizowane poza granicami analizowanego terenu. Napływające na teren opracowania zanieczyszczenia powietrza pochodzą głównie z procesów spalania paliw w silnikach spalinowych pojazdów poruszających się ul. Lutycką. Mniejsze znaczenie ma emisja z lokalnych kotłowni grzewczych zlokalizowanych poza granicami omawianego planu.

Korzystny wpływ na kształtowanie lokalnej jakości powietrza ma natomiast obecność dużych kompleksów leśnych, pozytywnie oddziałujących na warunki termiczno – wilgotnościowe oraz zapewniających właściwe nawietrzanie (wymianę gazową). Tereny te pełnią również funkcję swoistej bariery izolacyjnej, ograniczającej napływ zanieczyszczeń gazowych, a w szczególności pyłowych, które pochodzą ze źródeł zlokalizowanych poza granicami omawianego terenu. Obecność tego typu naturalnej izolacji może ograniczyć rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń gazowych o 20%, a zanieczyszczeń pyłowych aż o 80%.

2.2.2. Jakość wód

Bogdanka na odcinku objętym granicą omawianego planu miejscowego charakteryzuje się stosunkowo dobrą jakością wód. Na wpływie do Jeziora Rusałka większość wskaźników fizykochemicznych odpowiada I klasie czystości wód (z wyjątkiem fosforu, którego zawartość mieści się w normach dla klasy III). Przekroczone są natomiast wartości miana coli typu kałowego. Na wypływie z Jeziora Rusałka jakość wód Bogdanki jest zbliżona. Wyjątek stanowią tu zanieczyszczenia bakteriologiczne, których ilość zwiększa się szczególnie w okresie letnim (prawdopodobnie ze względu na intensywne korzystania z kąpieliska).

Wody Jeziora Rusałka zostały poddane analizie fizyczno-chemicznej w 2004r., w okresie wiosennym. Wartość badanych wskaźników określających jakość wód jeziora kształtowała się

¹³ Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2008r. Nr 4, poz. 61

na następującym poziomie: $O_2 = 12,2$ (mg/l), $pH = 7,57$, przewodnictwo elektrolityczne – 523 ($\mu\text{Scm/l}$), widzialność 0,8 (m), azot amonowy $N-NH_4 = 0,067$ (mg/l), azotany $N-NO_2 = 0,016$ 9mg/l), azotyny = 1,12 (mg/l) oraz fosforany rozpuszczalne $TPR = 0,095$ (mg PO_4 /l)¹⁴.

Jakość wód Jeziora Rusałka, cieków do niego dopływających oraz jakość wód Bogdanki w miejscu wpływu i wypływu z Jeziora Rusałka była badana również w listopadzie 2006r. oraz w marcu 2007 roku. Wyniki przeprowadzonych badań przedstawiają się następująco:

Tabela 1. Nutrients concentrations in analysed streams (wartość wskaźników w analizowanych ciekach).

2006					
Station**	NH ₄	NO ₂	NO ₃	SRP*	TP*
	mg NI ⁻¹			mg PO ₄ l ⁻¹	mgPI ⁻¹
1	0,51	0,01	0,64	0,03	0,01
2	0,55	0,01	0,61	0,02	0,01
3	-	-	-	-	-
4	0,40	0,01	0,64	0,02	0,01
5	0,30	0,01	0,88	0,01	0,02
6	-	-	-	-	-
7	0,83	0,02	0,12	0,04	0,02
2007					
Station	NH ₄	NO ₂	NO ₃	SRP	TP
	mg NI ⁻¹			mg PO ₄ l ⁻¹	mgPI ⁻¹
1	0,72	0,02	3,64	0,18	0,11
2	0,50	0,01	0,47	0,09	0,11
3	-	-	-	-	-
4	0,57	0,01	7,49	0,10	0,06
5	0,10	0,01	20,01	0,05	0,07
6	0,37	0,01	19,62	0,06	0,09
7	0,44	0,01	0,58	0,09	0,07

* SRP - ortofosforany, TP – fosfor całkowity

** 1- Gołęcinka, 2 - Bogdanka, wody wpływające do Jez. Rusałka, 3-6 – mniejsze ciek, nie posiadające nazwy, 7 – Bogdanka, wody odpływające z Jez. Rusałka

Źródło: Periphyton community composition and water quality in Rusałka Lake inflows and outflow; A. Wojtyńska, R. Dondajewska, R. Gołdyn Teka Kom. Ochr. Kszt. Środ. Przyr. – OL PAN, 2008, 5A, 164-169

¹⁴ Ocena jakości wód jezior Wielkopolskiego Parku Narodowego oraz zbiorników rekreacyjnych miasta Poznania w okresie wiosennym; Natalia Kuczyńska – Kippen, Piotr Nowosad; Roczniki akademii Rolniczej w Poznaniu CCCLXIII (2004)

Na jakość wód Jeziora Rusałka wpływa kilka różnych czynników m.in. budowa jeziora (mała głębokość, długa linia brzegowa, brak stratyfikacji) oraz jego intensywne, rekreacyjne użytkowanie przez mieszkańców miasta Poznania.

Ze względu na brak punktów pomiarowych zlokalizowanych w granicach omawianego terenu, jakość wód podziemnych została określona za pomocą danych uzyskanych przez WIOŚ na podstawie wyników pomiarów przeprowadzonych w punktach monitoringu regionalnego należących do JCWPd nr 62¹⁵. Wody podziemne na obszarze objętym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego na podstawie przeprowadzonych pomiarów dla jednolitych części wód podziemnych zostały zakwalifikowane do III klasy czystości (wody zadowalającej jakości)¹⁶.

2.2.3. Klimat akustyczny

W granicach omawianego obszaru stwierdzono obecność stosunkowo niewielu źródeł hałasu. Do źródeł tych należy m. in. nieliczna zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa usługowa, skupiona głównie wokół Ośrodka Sportu i Rekreacji nad Jeziorem Rusałka (uciążliwa w okresie letnim), zabudowa związana z Centrum Wyszkozenia Jeździeckiego oraz nieliczne szlaki komunikacyjne (drogi dojazdowe), umożliwiające dojazd do zabudowy i obsługę terenów rekreacyjnych i sportowych. Poziom hałasu emitowany w związku z użytkowaniem istniejącej na tym terenie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy usługowej oraz nielicznych dróg dojazdowych, charakteryzujących się niewielkim natężeniem ruchu, nie wykracza poza określone przepisami dopuszczalne poziomy hałasu¹⁷.

Brak jest na omawianym terenie źródeł liniowych i punktowych tj. drogi o dużym natężeniu ruchu czy zakłady produkcyjne, które w sposób znacząco negatywny wpływałyby na kształtowanie tutejszego klimatu akustycznego.

Duży wpływ na kształtowanie klimatu akustycznego terenów leżących w granicach omawianego planu mają natomiast źródła zlokalizowane poza granicami omawianego terenu tj. ul. Lutycka, linia kolejowa relacji Poznań – Szczecin oraz linia kolejowa relacji Poznań – Piła. Mimo, że hałas generowany przez te szlaki komunikacyjne wpływa negatywnie na tereny do nich przylegające, nie powoduje on przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na większości terenów wymagających ochrony akustycznej, znajdujących się w granicach mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA”.

Zgodnie z danymi przedstawionymi dla mapy akustycznej miasta Poznania, do terenów zagrożonych występowaniem ponadnormatywnego poziomu hałasu należą tereny zabudowy usługowej położonej w bliskim sąsiedztwie linii kolejowej relacji Poznań – Szczecin (hipodrom Wola). Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgu izolinii $L_{DWN} = 60-65\text{dB}$ dla pory dnia, natomiast

¹⁵ Wykaz jednolitych części wód podziemnych w Wielkopolsce wraz z punktami monitoringowymi sieci regionalnej i krajowej w roku 2006; Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2006, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu; Poznań 2007r.

¹⁶ Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2006, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu; Poznań 2007r.

¹⁷ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U.07.120.826)

pozostała w zasięgu izolacji $L_{DWN} = 55-60\text{dB}$. W porze nocnej zabudowa ta znajduje się w zasięgu izolacji $L_N = 50-55\text{dB}$. Z powyższych danych wynika, że tereny te są narażone na występowanie przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu wynoszących odpowiednio $\Delta L = 0-10\text{dB}$ w porze dziennej oraz $\Delta L = 0-5\text{dB}$ w porze nocnej¹⁸.

Źródłem ponadnormatywnego hałasu oddziałującego na tereny, dla których określono dopuszczalne poziomy hałasu, jest również ul. Lutycka, leżąca poza granicami planu. Zabudowa usługowa znajduje się w zasięgu izolacji $L_{DWN} = 60-65\text{dB}$ dla pory dziennej oraz $L_N = 55-60\text{dB}$ dla pory nocy, a zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna znajduje się w zasięgu izolacji $L_{DWN} = 55-60\text{dB}$ dla pory dziennej oraz $L_N = 50-55\text{dB}$ dla pory nocy¹⁹.

Poza południowymi granicami omawianego terenu znajduje się również charakteryzująca się dużym natężeniem ruchu ul. Dąbrowskiego. Na podstawie informacji uzyskanych z mapy akustycznej miasta Poznania stwierdzono jednak, że hałas generowany przez pojazdy poruszające się tą ulicą nie powoduje przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach wymagających ochrony akustycznej, znajdujących się w granicach omawianego obszaru.

Korzystny wpływ na kształtowanie tutejszego klimatu akustycznego ma obecność dużych obszarów leśnych, które ograniczają negatywne oddziaływanie hałasu generowanego przez źródła zlokalizowane poza granicami planu.

Ponadto w celu zapewnienia odpowiednich warunków akustycznych na terenach rekreacyjno-wypoczynkowych, w 2005 roku wprowadzony został zakaz używania jednostek pływających, napędzanych silnikami spalinowymi na Jeziorze Rusałka²⁰.

Na kształtowanie lokalnego klimatu akustycznego wpływa również fakt, iż część analizowanego terenu znajduje się w obszarze ograniczonego użytkowania wyznaczonego przez Wojewodę Wielkopolskiego dla lotniska wojskowego Poznań-Krzesiny (rozporządzeniem nr 40/07 z dnia 31 grudnia 2007 r). Według powyższego dokumentu obszar ten znajduje się w III strefie, gdzie nie wprowadza się ograniczeń w zakresie przeznaczenia terenu oraz dopuszcza się lokalizowanie wszelkiej zabudowy pod warunkiem zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej. Dopuszczalny poziom hałasu, w strefie III, generowanego przez starty, lądowania oraz przeloty statków powietrznych jest równy 55 dB w porze dziennej i 45 dB w porze nocnej.

Obszar objęty ustaleniami planu nie znajduje się w strefie zasięgu izolacji ponadnormatywnych poziomów hałasu generowanego w związku z eksploatacją Portu Lotniczego Poznań-Ławica.

¹⁸ Mapa imisyjna, hałas kolejowy, Wskaźnik LDWN, LN; Centrum Badań Akustycznych, Fundacja Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, Poznań 2007r.

¹⁹ Mapa imisyjna, hałas samochodowy, Wskaźnik LDWN, LN; Centrum Badań Akustycznych, Fundacja Uniwersytetu im. A. Mickiewicza

²⁰ Uchwała Nr LXIV/686/IV/2005 Rady Miasta Poznania z dnia 1 marca 2005r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 43, poz. 1338)

3 INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU

3.1 Cel opracowania projektu planu

Głównym założeniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu jest zapewnienie kompleksowej ochrony terenów zieleni, stanowiących fragment północno-zachodniego klina zieleni, współtworzącego pierścieniowo-klinowy systemu zieleni miasta Poznania. Ochrona i odtwarzanie ciągłości terenów tworzących system zieleni miejskiej, pełniących zasadnicze funkcje przyrodnicze i klimatyczne, stanowi nadrzędne zadanie w polityce przestrzennej miasta.

Plan miejscowy „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu precyzuje zasady ochrony walorów przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjnych wód powierzchniowych, terenów otwartych fragmentu doliny rzeki Bogdanki oraz kompleksów lasów komunalnych, znajdujących się w granicy planu. Wprowadza zakaz rozwoju na nich funkcji kolidujących z polityką przestrzenną, określoną dla omawianego terenu w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania”. Ustalenia ww. planu miejscowego pozwolą na jednoznaczne wyznaczenie terenów wyłączonych z zabudowy, w tym obszarów cennych przyrodniczo, a także zdefiniują zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Plan, jako akt prawa lokalnego, stanowić będzie skuteczne narzędzie dla władz Poznania, umożliwiające kontrolę zainwestowania omawianego obszaru i zabezpieczenie przed jego nadmierną zabudową. Pozwoli na zachowanie cennych terenów zieleni leśnej i otwartej, wód powierzchniowych, które wraz z terenami położonymi wzdłuż pozostałych odcinków doliny Bogdanki, a także Jeziorami Strzeszyńskim oraz Kierskim, tworzą istotny element systemu zieleni miejskiej Poznania.

3.2 Ustalenia projektu planu

Projekt planu składa się z części tekstowej, sporządzonej w formie projektu uchwały Rady Miasta Poznania oraz z części graficznej – rysunku projektu planu, sporządzonego w skali 1:2 000.

Część tekstowa projektu składa się z ustaleń ogólnych, odnoszących się do całego obszaru planu oraz z ustaleń szczegółowych, dotyczących poszczególnych grup terenów.

Ustalenia ogólne obejmują zagadnienia związane z: przeznaczeniem poszczególnych terenów, ochroną i kształtowaniem ładu przestrzennego, ochroną środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochroną dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, kształtowaniem przestrzeni publicznych, zagospodarowaniem terenów lub obiektów podlegających ochronie na podstawie przepisów odrębnych, szczególnymi warunkami zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich zagospodarowaniu, modernizacją, rozbudową i budową systemów komunikacji i systemów infrastruktury technicznej, rehabilitacją istniejącej zabudowy oraz infrastruktury technicznej oraz stawek służących naliczaniu opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości.

W zależności od przeznaczenia i sposobów zagospodarowania terenów w projekcie planu wyznaczono:

- tereny lasów w klinie zieleni: **1-6Kz-ZL**,
- teren lasu i zalesień w klinie zieleni: **Kz-ZL/RL**,
- teren zieleni nieurządzonej, łąk, zadrzewień i wód w klinie zieleni: **Kz-ZO/WS**,
- teren zieleni nieurządzonej, łąk, zadrzewień w klinie zieleni: **Kz-ZO**,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w klinie zieleni: **1,2Kz-MN**,
- teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy usługowej w klinie zieleni: **Kz-MN/U**,
- tereny zabudowy usługowej – usług turystycznych, sportu i rekreacji w klinie zieleni: **1,2Kz-UT/US**,
- tereny zieleni nieurządzonej, łąk, zadrzewień oraz sportu i rekreacji w klinie zieleni: **1,2Kz-ZO/US**,
- tereny infrastruktury technicznej kanalizacyjnej: **1,2K**,
- tereny dróg publicznych klasy dojazdowej: **1-3KD-D**,
- teren drogi wewnętrznej: **KDWxr**,
- teren parkingu – **KDWpp**.

Omawiany projekt jest przede wszystkim planem ochronnym dla walorów przyrodniczych i krajobrazowych przedmiotowego obszaru. W związku z powyższym utrzymuje dotychczasowy sposób użytkowania większości terenów pełniących funkcję przyrodniczą.

Większość powierzchni obszaru planu stanowią tereny wyłączone z zabudowy. Stanowią one prawie 92% powierzchni całego planu miejscowego.

Tereny te przeznaczono głównie pod lasy (lasy komunalne - tereny **1-6Kz-ZL**, stanowiące niecałe 60% powierzchni planu) oraz wody powierzchniowe wraz z zielenią nieurządzoną, łąkami i zadrzewieniami (Jezioro Rusałka wraz z rzeką Bogdanką - teren **Kz-ZO/WS**, stanowiący ok. 21% powierzchni planu). Na terenach tych szczególną uwagę zwrócono na ustalenie ochrony poszczególnych komponentów środowiska, zabezpieczenie przed ich nadmierną antropopresją oraz zapewnienie ciągłości poszczególnych elementów środowiska, zwłaszcza wód powierzchniowych. Ustalono zachowanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania tych terenów, zachowanie istniejących łąk, zadrzewień, jeziora oraz wód cieków naturalnych. Utrzymano istniejące na terenach leśnych polany wypoczynkowe. Dopuszczono lokalizację budowli, urządzeń i obiektów związanych z rekreacyjnym wykorzystaniem terenów (z których tak naprawdę znaczna część już istnieje). Należą do nich np.: place gier i zabaw dla dzieci, urządzenia turystyczne, kawiarenka na wodzie, elementy infrastruktury technicznej, wodnej, komunikacyjnej, służące przede wszystkim rekreacji i wypoczynkowi – ścieżki rowerowe, konne, szlaki piesze, pomosty, tarasy, przejścia przez tory kolejowe).

W obrębie terenów **2,4,5Kz-ZL** oraz terenu **Kz-ZO/WS** wyznaczono obszar cenny przyrodniczo, stanowiący fragment dawnego użytku ekologicznego „Bogdanka”. W jego granicy

wprowadzono zakazy mające na celu ochronę jego dotychczasowych uwarunkowań przyrodniczych.

Na terenie **Kz-ZO** projekt planu ustala zachowanie łąki wraz z zadrzewieniami, funkcjonującej jako polana wypoczynkowa. W projekcie wskazano również niewielki teren lasu **Kz-ZL/RL**, na którym dopuszczono zalesienie niezadrzewionego gruntu, zgodnie z planem zalesienia.

Znaczną powierzchnię planu zajmują również tereny zieleni nieurządzonej, łąk i zadrzewień wraz z urządzeniami sportowymi i rekreacyjnymi – tereny **1,2Kz-ZO/US**. Zajmują one łącznie niespełna 28% powierzchni całego planu. Ochronie podlegają tutaj istniejąca zieleń nieurządzona, łąki i zadrzewienia, a także objęty ochroną konserwatorską hipodrom na terenie **1Kz-ZO/US** (zakaz zmiany ukształtowania powierzchni terenu hipodromu). Dopuszczono zachowanie istniejących oraz lokalizację nowych urządzeń plenerowych związanych ze sportem i rekreacją – na terenie **1Kz-ZO/US** związanych głównie z jeździectwem, a na terenie **2Kz-ZO/US** ze szczególnym uwzględnieniem boisk sportowych o nawierzchni trawiastej.

Zasięg terenów przeznaczonych pod zabudowę wynika przede wszystkim z obecnego zainwestowania przedmiotowego obszaru. Obejmuje teren istniejących usług sportu i rekreacji hipodromu Wola (teren **1Kz-UT/US**), teren sportowo-rekreacyjny POSiR położony nad Jeziorem Ruszałka (teren **2Kz-UT/US**) oraz tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej, zlokalizowane przy ul. Karkonoskiej (tereny **1,2Kz-MN** i **Kz-MN/U**).

Na terenie zabudowy usługowej **1Kz-UT/US** projekt planu dopuszcza lokalizację nowych obiektów związanych z funkcjonowaniem hipodromu Wola, w tym restauracji, obiektów usług hotelarskich oraz budynku administracyjno-biurowego. Dopuszcza również zachowanie lub adaptację istniejących dwóch budynków na funkcje mieszkaniowe. Projekt planu umożliwi rozbudowę plenerowych urządzeń sportowych i rekreacyjnych, w szczególności związanych z jeździectwem oraz organizację na wyznaczonym fragmencie terenu imprez masowych. Szczegółowo określono parametry nowej zabudowy, w tym maksymalną powierzchnię zabudowy pojedynczych budynków: hotelowego (800m²), restauracyjnego (350m²), administracyjno-biurowego (350m²) oraz minimalny procent powierzchni biologicznie czynnej (60% powierzchni całego terenu).

Na terenie **2Kz-UT/US** dopuszczono lokalizację nowych obiektów i urządzeń związanych ze sportem i rekreacją, budynków o funkcji gastronomicznej oraz tymczasowych obiektów budowlanych związanych z obsługą turystów (wypożyczalni sprzętu rekreacyjnego, małej gastronomii). Jednocześnie wprowadzono zakaz rozbudowy i nadbudowy istniejących na terenie budynków. Maksymalną powierzchnię zabudowy całego terenu ograniczono do 1000 m², przy czym powierzchnia zabudowy nowego budynku gastronomicznego nie może przekroczyć 250m². Minimalną powierzchnię biologicznie czynną ustalono na poziomie 70% powierzchni całego terenu.

Nowe inwestycje budowlane w obrębie terenów mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowego dotyczyć będą głównie uzupełnienia zabudowy w obrębie pojedynczych, dotąd

niezabudowanych, działek. Na terenach **Kz-MN** projekt ustala lokalizację na działce budowlanej jednego budynku mieszkalnego oraz jednego budynku gospodarczego albo garażowego. Powierzchnia zabudowy nie może przekroczyć 20% powierzchni działki i 250 m², przy zachowaniu co najmniej 60% powierzchni działki jako biologicznie czynnej i zagospodarowaniu 20% powierzchni działki zielenią wysoką.

Na terenie **Kz-MN/U** dopuszczono lokalizację na działce budowlanej jednego budynku mieszkalnego oraz jednego budynku garażowego albo gospodarczego, jak również jednego budynku usługowego. Maksymalna powierzchnia zabudowy wynosi 30% powierzchni działki, a minimalna powierzchnia biologicznie czynna 50%.

Na wszystkich terenach przeznaczonych pod zabudowę ustalono lub dopuszczono lokalizację zabudowy niskiej, na ogół nie przekraczającej 9 m, jedynie na terenie hipodromu umożliwiono budowę obiektów do 12m.

Do najważniejszych ustaleń projektu planu w zakresie ochrony zasobów środowiska przyrodniczego należą:

- zachowanie jak największego udziału powierzchni biologicznie czynnej w obrębie poszczególnych terenów,
- ochrona siedlisk przyrodniczych zgodnie z przepisami odrębnymi,
- zachowanie i ochrona lasów, istniejącej zieleni nieurządzonej, łąk i zadrzewień na terenach **Kz-ZL, Kz-ZL/RL, Kz-ZO/WS, Kz-ZO, Kz-ZO/US**, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru cennego przyrodniczo wskazanego na terenach **Kz-ZO/WS** i **2,4,5Kz-ZL**, na którym zakazano zmiany dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów, lokalizacji budowli, urządzeń i obiektów wskazanych w uchwale, na cennych przyrodniczo obszarach znajdujących się na terenie **Kz-ZO/WS** dodatkowo zakazano prowadzenia wszelkich prac ziemnych i budowlanych, z wyjątkiem dopuszczonych przepisami odrębnymi,
- zachowanie i ochrona pomników przyrody na terenie **3Kz-ZL**, wpisanych do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody, poprzez zakaz wycinania, niszczenia lub uszkodzenia drzew, zakaz umieszczania na drzewach szyldów, tablic informacyjnych i znaków, z wyjątkiem tablicy informującej o pomniku przyrody oraz zakaz ingerencji na i pod powierzchnią gruntu w odległości min. 20 m od pni drzew,
- zachowanie istniejących zbiorników i cieków wodnych jako otwartych, z dopuszczeniem realizacji przepustów, budowli wodnych i melioracji wodnych dla stabilizacji przepływu wód powierzchniowych i poziomu wód gruntowych,
- nakaz zapewnienia powszechnego dostępu do wód powierzchniowych, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów **2Kz-UT/US, 1,2Kz-MN** i **Kz-MN/U** ograniczeń wynikających z położenia przy granicy z terenami lasów,
- nakaz uwzględnienia przy realizacji infrastruktury technicznej ograniczeń wynikających z lokalizacji istniejących drzew i krzewów,

- zakaz lokalizacji przedsięwzięć, które mogą zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem dopuszczonych planem,
- nakaz zaopatrzenia w wodę pitną z sieci wodociągowej,
- nakaz zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach,
- zakaz stosowania na terenie **KDWxr** oraz na ścieżkach rowerowych, konnych i szlakach pieszych nawierzchni uniemożliwiających infiltrację wód opadowych i roztopowych do gruntu,
- nakaz odprowadzania ścieków komunalnych do sieci kanalizacji sanitarnej, z wyjątkiem terenów **2KzUT/US** i **Kz-ZO**, z których dopuszcza się odprowadzenie ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych do czasu realizacji sieci kanalizacji sanitarnej,
- nakaz rekultywacji terenu, zgodnie z przepisami odrębnymi, w przypadku stwierdzenia zanieczyszczenia gleby lub ziemi albo niekorzystnego przekształcenia naturalnego ukształtowania,
- nakaz gromadzenia, segregacji oraz zagospodarowania odpadów na zasadach określonych w przepisach odrębnych,
- nakaz zagospodarowania mas ziemnych pochodzących z wykopów i spełniających standardy jakości gleby lub ziemi, poprzez wykorzystanie ich do kształtowania terenów zieleni towarzyszącej zabudowie, z dopuszczeniem usuwania ich także poza obszar planu, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- zakaz stosowania w nowej zabudowie pieców, trzonów kuchennych i kotłów na paliwo stałe, z wyjątkiem paliw odnawialnych z biomasy,
- nakaz zachowania określonych przepisami odrębnymi dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na terenach:
 - **Kz-MN** jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
 - **1Kz-UT/US** jak dla terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, terenów z budynkami zamieszkania zbiorowego i terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
 - **2Kz-UT/US** jak dla terenów rekreacyjno – wypoczynkowych,
 - **Kz-MN/U** jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych.

Do ustaleń projektu służących ochronie walorów krajobrazowych, należą:

- ochrona walorów krajobrazowych – lasów, łąk, polan śródleśnych, zieleni nieurządzonej i wód jako przestrzeni rekreacyjnej,
- zakaz lokalizacji reklam,
- zakaz lokalizacji ogrodzeń z betonowych elementów prefabrykowanych,
- zakaz lokalizacji napowietrznych sieci infrastruktury technicznej oraz stacji bazowych telefonii komórkowej, z wyjątkiem terenu **KDWpp**, na którym dopuszczono lokalizację wolno stojącej stacji bazowej o maksymalnej wysokości 25 m,
- uporządkowanie zasad lokalizacji na terenach tablic informacyjnych, szyldów oraz elementów systemu informacji miejskiej.

Projekt planu uwzględni również ograniczenia oraz wymagania niezbędne do uwzględnienia przy zagospodarowaniu terenów, na których zlokalizowane są obszary lub obiekty cenne kulturowo. Zachowaniu i ochronie podlega hipodrom Poznań Wola na terenach **1Kz-UT/US**, **1Kz-ZO/US**, **4,5,6Kz-ZL**, wpisany do rejestru zabytków Województwa Wielkopolskiego pod nr 724/WLKP/A, w tym: Tor Wyścigów Konnych wraz z drewnianą trybuną, wieżą ciśnień, stajnią oraz domem mieszkalnym. Projekt wymaga zachowania charakterystycznych parametrów i elementów zabudowy, tj.: wysokość obiektu, kształt bryły, forma dachu, kompozycja elewacji. Wprowadza zakaz zmiany ukształtowania powierzchni terenu oraz nakaz zachowania walorów krajobrazowo-widokowych łąk i zieleni nieurządzonej.

W projekcie planu ustalono ochronę również schronu mobilizacyjnego zlokalizowanego na terenie **3Kz-ZL**, poprzez zakaz przekształcania sylwety schronu, nasypów oraz zieleni towarzyszącej obiektowi.

Na rysunku planu wskazano lokalizację licznych udokumentowanych stanowisk archeologicznych, wpisanych do ewidencji AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski) pod nr 52-27, dla których ustalono zachowanie i ochronę. Dodatkowo dla zabezpieczenia nierozpoznanych jeszcze pod względem archeologicznym warstw kulturowych, wprowadzono nakaz prowadzenia nadzoru archeologiczno-konserwatorskiego podczas wykonywania wszelkich robót ziemnych.

3.3 Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami

Stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* zapisy projektu planu miejscowego (część tekstowa i graficzna) muszą być powiązane z zapisami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a rada gminy uchwała plan miejscowy dopiero po wcześniejszym stwierdzeniu jego zgodności ze studium. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy sporządza się w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania” cały obszar objęty opracowaniem planu miejscowego „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” znajduje się w podstrefie stanowiącej fragment klinowo-pierścieniowego systemu zieleni, o dużym zapleczu rekreacyjno-sportowym (**ZW4** Jezioro Kierskie, Jezioro Strzeszyńskie).

W „Studium...” większość obszaru planu stanowią tereny wyłączone z zabudowy, oznaczone symbolami:

- **ZKO** - tereny otwarte: lasy, doliny rzek i strumieni, jeziora, tereny rolnicze, współtworzące klinowo-pierścieniowy system zieleni,
- **ZKO₁** - tereny otwarte cenne przyrodniczo – współtworzące klinowo-pierścieniowy system zieleni.

W południowo-zachodniej części omawianego obszaru wyznaczono tereny o specjalnych warunkach zabudowy i zagospodarowania. Stanowią je tereny oznaczone symbolami **US2***, stanowiące tereny koncentracji usług sportu i rekreacji położone w obszarze klinowo-pierścieniowego

systemu zieleni, na które składają się obiekty sportowe otwarte i kubaturowe oraz tereny **M2n*** - tereny zabudowy niskiej mieszkaniowej jednorodzinnej, położone w obszarze klinowo-pierścieniowego systemu zieleni.

„Studium...” wskazuje klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta jako obszar, gdzie sposób zagospodarowania należy podporządkować ochronie wartości i zasobów przyrodniczych, a zachowanie i odtwarzanie ciągłości oraz podbudowę biologiczną istniejących elementów systemu zieleni określa jako zadanie nadrzędne polityki przestrzennej miasta.

W zakresie kierunków ochrony środowiska przyrodniczego i jego zasobów „Studium...” wskazuje na konieczność dążenia do poprawy jakości wód podziemnych i powierzchniowych (w tym wód rzeki Bogdanki oraz Jeziora Rusałka), poprzez zmniejszenie obciążeń i wyeliminowanie zrzutów ścieków bytowych oraz przemysłowych do wód powierzchniowych i gruntowych.

„Studium...” wymaga także utrzymania wysokiej jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń, uzyskane na skutek likwidacji lokalnych kotłowni, podłączeniu budynków do sieci ciepłowniczej lub stosowaniu proekologicznych mediów grzewczych, postuluje zwiększenie powierzchni terenów zieleni towarzyszącej zabudowie oraz tworzenie pasów zieleni w ciągach komunikacyjnych. W celu polepszenia przepływu powietrza w mieście postuluje również zwiększanie powierzchni terenów zieleni towarzyszącej zabudowie i tworzenie pasów zieleni w ciągach komunikacyjnych oraz uwzględnianie w założeniach urbanistycznych korytarzy przewietrzania miasta.

W stosunku do cennego przyrodniczo terenu, obejmującego fragment doliny rzeki Bogdanka **ZKO₁**, „Studium...” wymaga zachowania dotychczasowego sposobu użytkowania ziemi. Zakazuje realizacji nowej zabudowy oraz rozbudowy istniejących obiektów budowlanych, z wyjątkiem instalacji służących ochronie przyrody, niezbędnej infrastruktury technicznej, której przeprowadzenie na terenach sąsiednich jest niemożliwe ze względów technologicznych, ścieżek rekreacyjnych, obiektów małej architektury oraz tablic informacyjnych dotyczących przyrody. Wprowadzono dodatkowo zakaz przekształcania powierzchni ziemi, zakaz regulacji linii brzegowej zbiorników i cieków wodnych oraz zakaz wydobywania kopalin.

Na terenach otwartych gołęcińskiego klina zieleni, współtworzących klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta Poznania, oznaczonych jako **ZKO**, „Studium...” wymaga zachowania terenów otwartych z jednoczesnym podnoszeniem ich walorów przyrodniczych i estetycznych, chroni istniejące powiązania oraz wskazuje na konieczność tworzenia nowych powiązań, zapewniających ciągłość korytarzy ekologicznych, a także dopuszcza wprowadzenie dolesień i zadrzewień. Na terenach tych równocześnie zakazuje się realizacji nowej zabudowy. Dopuszczono natomiast przebudowę oraz rozbudowę istniejących obiektów budowlanych, z zachowaniem istniejącego procentu zabudowy, lokalizację ścieżek rekreacyjnych, obiektów małej architektury, tablic informacyjnych dotyczących przyrody, obiektów służących ochronie przyrody, obiektów niezbędnych dla właściwego gospodarowania zasobami wodnymi, infrastruktury technicznej oraz transportowej.

Na terenach sportowo-rekreacyjnych **US2*** „Studium...” przewiduje lokalizację obiektów sportowo-rekreacyjnych otwartych i kubaturowych o maksymalnej wysokości do 12 m, przy

dopuszczeniu lokalnych przewyżzeń, wynikających z indywidualnych parametrów technicznych zabudowy.

W kontekście powyższych ustaleń zapisy projektu planu należy uznać za zgodne z zapisami „Studium...”. Wszystkie tereny wskazane w „Studium...” jako wyłączone z zabudowy, w projekcie planu przeznaczone zostały pod tereny lasów, zalesień, zieleni nieurządzonej, łąk, zadrzewień, wód powierzchniowych. Wyznaczono obszar cenny przyrodniczo, który, zgodnie z ustaleniami ogólnymi „Studium...” wskazany jest do objęcia formą ochroną przyrody, która określona zostanie na etapie specjalistycznego opracowania. Projekt planu zapewnia ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz rekreacyjnych przedmiotowego obszaru oraz uniemożliwienie niekontrolowanego rozwoju zabudowy w obrębie klina zieleni.

Zapisy projektu planu miejscowego „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu korespondują również z zapisami Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2009-2012. Program ten stanowi wyraz realizacji polityki ekologicznej państwa na szczeblu gminnym. Sporządzony został w oparciu o zapisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*, nakładającej na organy samorządowe województwa, powiatu i gminy obowiązek sporządzania odpowiednio wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Wyżej wymieniony dokument określa zadania w zakresie ochrony środowiska dla Poznania dla okresu czteroletniego (lata 2009-2012) oraz definiuje cele średniookresowe dla miasta do roku 2015.

Dokument wskazuje działania strategiczne, obejmujące cele i kierunki działań realizowanych w Poznaniu w zakresie ochrony środowiska, podzielone na trzy bloki tematyczne, w tym:

- cele i priorytety o charakterze systemowym, obejmującym rozwój społeczno-gospodarczy gminy w powiązaniu z ochroną środowiska,
- cele i priorytety w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody,
- cele i priorytety w zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Zapisy projektu planu „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu, w ramach problematyki jakiej dotyczą, realizują część celów ekologicznych, wskazanych w ww. programie. Są to poniższe cele ekologiczne:

1. Utrzymanie i wzbogacanie zasobów różnorodności biologicznej oraz optymalne funkcjonowanie systemu obszarów (obiektów) chronionych. Realizowany w projekcie planu poprzez: ochronę siedlisk przyrodniczych (zgodnie z przepisami odrębnymi), zachowanie jak największej powierzchni biologicznie czynnej na terenach znajdujących się w granicach planu, dla lasów ochronnych zakaz innego niż leśny sposobu użytkowania (zgodnie z przepisami odrębnymi), nakaz uwzględnienia ograniczeń wynikających z lokalizacji istniejących drzew i krzewów przy lokalizacji podziemnych sieci infrastruktury,. W projekcie planu ustalono również ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych elementów środowiska (tj. lasy, zadrzewienia, łąki, ciek naturalne, wody jeziora) ochronę i zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów wyłączonych z zabudowy, w tym szczególnie obszaru cennego przyrodniczo,

zapewniającego bogactwo gatunkowe flory i fauny oraz pomników przyrody wpisanych do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody.

2. Ochrona powierzchni ziemi i gleb. Realizowany w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: zakaz lokalizacji zabudowy na terenach **Kz-ZL**, **Kz-ZL/RL**, **Kz-ZO/WS** oraz **Kz-ZO/US**, nieprzekraczalne parametry zabudowy na terenach, na których dopuszczono lokalizację zabudowy, zasady wykorzystania mas ziemnych, powstających w wyniku prac budowlanych oraz zasady postępowania w przypadku stwierdzenia zanieczyszczenia gleby lub ziemi albo niekorzystnego przekształcenia naturalnego ukształtowania. Na terenach **4,5,6Kz-ZL** i **1Kz-ZO/US** wprowadzono również zakaz zmiany ukształtowania powierzchni terenu.
3. Poprawa jakości wód powierzchniowych i zapewnienie odtwarzalności zasobów wód podziemnych. Realizowany w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: zachowanie istniejących terenów leśnych oraz wprowadzenie nowych zalesień, nakaz zaopatrzenia w wodę pitną z sieci wodociągowej, nakaz odprowadzania ścieków komunalnych wyłącznie do sieci kanalizacji sanitarnej (z dopuszczeniem wyjątku na terenie **2Kz-UT/US** i **Kz-ZO**), nakaz zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach z dopuszczeniem odprowadzania wód opadowych i roztopowych poprzez sieć kanalizacji deszczowej na terenach komunikacyjnych **KD-D**, zakaz lokalizacji w granicach analizowanego terenu przedsięwzięć, które mogą zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem dopuszczonych planem.
4. Osiągnięcie najwyższej jakości powietrza oraz lokalne wyeliminowanie negatywnego oddziaływania na środowisko. Realizowany w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: zakaz stosowania pieców, kotłów i trzonów kuchennych na paliwo stałe z wyjątkiem paliw odnawialnych z biomasy na wszystkich terenach, na których dopuszczono lokalizację zabudowy, zakaz lokalizacji w granicach analizowanego terenu obiektów i urządzeń, których funkcjonowanie mogłoby spowodować przekroczenie standardów jakości środowiska określonych przepisami odrębnymi oraz przedsięwzięć, które mogą zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.
5. Optymalne wykorzystanie przestrzeni przyrodniczej jako miejsca rekreacji i wypoczynku w zakresie zgodnym z pojemnością środowiska. Realizowany w projekcie planu poprzez: nakaz ochrony walorów krajobrazowych – lasów, łąk, polan śródleśnych oraz zieleni nieurządzonej jako przestrzeni rekreacyjnej. W projekcie ustalono zachowanie istniejących na terenach leśnych polan wypoczynkowych, utrzymano również lokalizacje istniejących terenów sportowo-rekreacyjnych, umożliwiając jednocześnie lokalizacje nowych obiektów budowlanych związanych z funkcją sportowo-rekreacyjną, przy uwzględnieniu jednak specjalnych uwarunkowań zagospodarowania terenów w granicy klina zieleni. Jednocześnie dopuszczono lokalizację w obrębie terenów nowych urządzeń i obiektów sportowych oraz obiektów i urządzeń służących rekreacji, tj.: dukty leśne przeznaczone dla rekreacyjnej jazdy konnej, ścieżki rowerowe, szlaki piesze, place gier i zabaw dla dzieci, urządzenia turystyczne, parkingi rowerowe, obiekty małej architektury służące rekreacji, obiektów małej gastronomii, parku linowego, boisk sportowych o nawierzchni trawiastej.

3.4 Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu

Odstąpienie od sporządzenia oraz realizacji planu miejscowego dla Jeziora Rusałka i jego otoczenia spowoduje, że fragment gołęcińskiego klina zieleni, istotny ze względu na swoje walory przyrodnicze, krajobrazowe i rekreacyjne, pozbawiony zostanie ochrony w postaci prawa lokalnego, które stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* ustala przeznaczenie terenów oraz określa sposób ich zagospodarowania i zabudowy. Brak jednoznacznie określonych linii rozgraniczających tereny wyłączone z zabudowy od terenów przeznaczonych do zabudowy powoduje zarówno utrudnia w kształtowaniu ładu przestrzennego danego obszaru oraz skuteczną ochronę środowiska przyrodniczego i jego poszczególnych komponentów.

Biorąc pod uwagę istniejące enklawy zainwestowania otoczenia Jeziora Rusałka, głównie zabudowy sportowo-rekreacyjnej oraz stałą tendencję, obserwowaną w skali całego miasta i regionu, dotyczącą procesów inwestycyjnych prowadzonych zwłaszcza na terenach atrakcyjnych krajobrazowo i przyrodniczo, brak realizacji ustaleń projektu planu doprowadzić może do powiększania tych enklaw, bezplanowej rozbudowy nie tylko funkcji rekreacyjnych czy sportowych, nierozzerwalnie związanych z tym fragmentem miasta, ale np. również funkcji mieszkaniowej, która w zależności od koniunktury gospodarczej przynosić może większe dochody.

Pozostawienie danego obszaru bez planu miejscowego oznacza, że inwestycje budowlane prowadzone będą na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Realizacja gminnej polityki przestrzennej tylko w oparciu o decyzje administracyjne (wynikające z zasady dobrego sąsiedztwa) nie stanowi skutecznego narzędzia, umożliwiającego ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów, a także obszarów i obiektów cennych kulturowo, zwłaszcza tych dotąd nie objętych indywidualnym wpisem do rejestru zabytków, chronionych na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. To z kolei w znacznym stopniu utrudnić może osiągnięcie celów w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego oraz kulturowego, jakie dla omawianego obszaru określono w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania”. Efektem takiej sytuacji może być zmniejszenie zasobów przyrodniczych otoczenia Jeziora Rusałka oraz pogorszenie stanu jego środowiska przyrodniczego w wyniku znacznego zwiększenia antropopresji w obrębie północno-zachodniego klina zieleni.

W przypadku zaniechania realizacji ustaleń omawianego planu miejscowego presja inwestycyjna należy do najważniejszych i najbardziej niebezpiecznych procesów, mających wpływ na kierunki oraz tempo niepożądanych przekształceń środowiska. Dla terenów leśnych, terenów otwartych dolin rzecznych oraz otoczenia zbiorników wodnych równie niebezpieczna jest presja turystyczna, aczkolwiek w przypadku Jeziora Rusałka, ze względu na już istniejące zaplecze rekreacyjno-sportowe, zaniechanie realizacji planu miejscowego w mniejszym stopniu wpływa bezpośrednio na ten proces.

4 ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PLANU

Kluczowym problemem ochrony środowiska na obszarze planu jest kolizja między koniecznością ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych omawianego obszaru – flory, fauny, powierzchni ziemi, zasobów wodnych - a presją turystyczną i budowlaną. Obszar planu miejscowego jako fragment gołęcińskiego klina zieleni pełni istotne funkcje środowiskotwórcze w mieście. Stanowi obszar istotny dla zachowania różnorodności biologicznej. Obszar planu ze względu na swoje wysokie wartości przyrodnicze i krajobrazowe, a także ze względu na swoją stosunkowo dużą dostępność oraz niewielką odległość od centrum miasta jest intensywnie wykorzystywany rekreacyjnie.

Silna presja turystyczna przyczyniać może się do zniszczeń i przekształceń poszczególnych komponentów przyrodniczych. W rejonie kąpieliska i plaży wyraźnym przekształceniom uległa strefa brzegowa Jeziora Rusałka. Skutkiem dużego ruchu turystycznego może być powstawanie dużych ilości odpadów, zanieczyszczających lasy i wody oraz niszczenie („zadeptywanie”) zieleni. Funkcjonowanie obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, przy jednoczesnym braku docelowych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami, powodować może realne zagrożenie zanieczyszczenia powierzchni ziemi i wód (zarówno powierzchniowych i podziemnych) ściekami komunalnymi, ściekami opadowymi i roztopowymi oraz odpadami. Tym bardziej niezbędne jest zabezpieczenie najcenniejszych fragmentów klina gołęcińskiego przed zniszczeniem i zanieczyszczeniami. Istotne jest objęcie ich skuteczną ochroną, która pozwoli na zachowanie ich dotychczasowego charakteru.

Obecnie w granicy planu znajdują się obiekty objęte prawną ochroną w formie pomników przyrody. Przy ul. Gołęcińskiej 9/11 rośnie grupa 8 drzew wpisanych do wojewódzkiego rejestru pomników przyrody pod numerami od 283 do 290. Grupę drzew tworzy 6 jesionów wyniosłych (*Fraxinus excelsior*) oraz dwie lipy drobnolistne (*Tilia cordata*) rosnące w stosunkowo dużym rozproszeniu. Na terenie omawianego projektu planu miejscowego rośnie siedem drzew - 1 lipa oraz 6 jesionów. Poza omawianym projektem planu (w granicy projektu mpzp „Rejon ul. Gołęcińskiej”) zlokalizowana jest jedna pomnikowa lipa.

Na analizowanym obszarze w latach dziewięćdziesiątych funkcjonował użytek ekologiczny „Bogdanka”, ustanowiony na mocy uchwały Nr CV/610/94 Rady Miejskiej Poznania z dnia 10 maja 1994 r. w sprawie: *utworzenia użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych*²¹. Ww. uchwała straciła jednak moc obowiązującą w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o *zmianie ustawy o ochronie przyrody*²² i braku w jej przepisach przejściowych zapisu utrzymującego w mocy akty prawne powołujące użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i stanowiska dokumentacyjne. Jedynie te użytki ekologiczne lub ich części, które znajdowały się granicach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zostały utrzymane i obowiązują nadal.

²¹ Dz. Urz. Woj. Pozn. Nr 12, poz. 126 ze zmianami,

²² Dz. U. z 2001 Nr 3, poz. 21,

Obszar dawnego użytku ekologicznego zostały uwzględnione zarówno w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania” z 2008 r. oraz w projekcie mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA”. Na rysunku planu wskazano lokalizację drzew pomnikowych oraz zasięg obszaru cennego przyrodniczo, którego granica stanowi nieznaczną modyfikację granicy dawnego użytku ekologicznego „Bogdanka”²³.

W projekcie uchwały wprowadzono nakaz zachowania dotychczasowego sposobu użytkowania obszaru cennego przyrodniczo. Wprowadzono również zakazy dotyczące możliwości zagospodarowania powyższego obszaru. Stosownie do zapisów „Studium...” teren ten stanowi potencjalny obszar, który w oparciu o odrębną uchwałę może być objęty ponownie prawną formą ochrony przyrody.

W stosunku do pomników przyrody wprowadzono zapis o zakazie ich wycinania i niszczenia drzew, zakaz ingerencji w powierzchnię ziemi do 20 m od pni drzew oraz zakaz umieszczania szyldów, tablic informacyjnych i znaków na drzewach.

* * *

Zgodnie z art. 72 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo Ochrony Środowiska* w projekcie planu powinny być uwzględnione zagadnienia ochrony środowiska, dotyczące m.in. zapewnienia kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy, ze szczególny uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej, czy też innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem i polami elektromagnetycznymi.

Omawiany projekt planu, pomimo swego ochronnego charakteru, obejmuje obszary już zabudowane, na których dopuszcza się lokalizacje nowych obiektów budowlanych. Z tego względu niezbędne jest zapewnienie kompleksowych regulacji, związanych z urbanizacją terenów. Ocenia się, że projekt planu odpowiednio do zakresu i problemów, które reguluje oraz stosownie do docelowej formy zagospodarowania przestrzennego, spełnia warunki ustawowe. Projekt planu przewiduje zaopatrzenie wszystkich terenów przeznaczonych pod zabudowę w zorganizowany system zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków sanitarnych. Wprowadza obowiązek odprowadzania ścieków komunalnych wyłącznie do sieci kanalizacji sanitarnej (wyjątek stanowią tereny **2Kz-UT/US** i **Kz-ZO**, na których dopuszczono odprowadzanie ścieków komunalnych do szczelnych zbiorników bezodpływowych do czasu realizacji kanalizacji sanitarnej) oraz zaopatrzenie w wodę pitną wyłącznie z sieci wodociągowej. Dodatkowo wprowadzono odrębny zapis o zakazie lokalizacji na terenach indywidualnych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych.

Projekt planu wprowadza obowiązek prowadzenia gospodarki odpadami zgodnie z przepisami odrębnymi oraz ustala zakaz stosowania w indywidualnych systemach grzewczych budynków paliw stałych, z wyjątkiem paliw odnawialnych z biomasy.

²³zweryfikowaną na etapie prac nad „Studium...” z 2008 r.

* * *

Przepisy art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* nakazują, aby przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, różnicując tereny o różnych funkcjach lub różnych zasadach zagospodarowania, wskazać tereny, które należą do poszczególnych rodzajów terenów (wskazanych w art. 113 ust. 2 ww. ustawy), dla których ustalone są dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku²⁴ w oparciu o wskaźniki L_{DWN} - długookresowy średni poziom dźwięku A odniesiony do wszystkich dób w roku oraz L_N - długookresowy średni poziom dźwięku A odniesiony do wszystkich pór nocy w roku.

W układzie funkcjonalnym omawianego projektu planu wyznaczono tereny, wymienione w ww. ustawie, dla których zdefiniowane są standardy akustyczne.

W zakresie ochrony przed hałasem projekt plan ustala zachowanie odpowiednich standardów akustycznych dla terenów:

- **Kz-MN** jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- **Kz-MN/U**, jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych,
- **1Kz-UT/US** jak dla terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, terenów z budynkami zamieszkania zbiorowego i terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- **2Kz-UT/US** jak dla terenów rekreacyjno – wypoczynkowych.

Dla pozostałych terenów nie ustala się dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku.

5 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM I KRAJOWYM

Akcesja Polski do Unii Europejskiej nałożyła na Polskę nowe obowiązki, wynikające z konieczności dostosowania prawa polskiego do regulacji unijnych. Ochrona środowiska wraz z Traktatem z Maastricht (1991) włączona została przez Wspólnoty Europejskie do spisu ich stałych zadań, dla których określono cele działań zapobiegawczych i regulujących. Obecnie prawo Unii Europejskiej regulujące ochronę środowiska liczy sobie kilkaset aktów prawnych, obejmujących dyrektywy, rozporządzenia, decyzje i zalecenia.

Do priorytetów Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska zaliczyć należy m.in. przeciwdziałanie zmianom klimatu, ochronę różnorodności biologicznej, ograniczenie wpływu zanieczyszczenia na zdrowie, a także lepsze wykorzystanie zasobów naturalnych.

Do dokumentów rangi międzynarodowej, formułujących cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia omawianego projektu planu, zaliczyć można, wymieniane już wcześniej w opracowaniu, dyrektywę Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywę Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. Ponadto, Konwencję Berneńską o ochronie dzikiej fauny

²⁴ rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826 z 5 lipca 2007 r.).

i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r., Ramową Konwencję Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro z 1992 r.

Na szczeblu krajowym cele ochrony środowiska ustanawiają strategiczne dokumenty rządowe: II Polityka Ekologiczna Państwa oraz Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016. Oba te dokumenty respektują zapisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r., mówiące o konieczności zapewnienia przez Rzeczypospolitą Polską ochrony środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju oraz konieczności zapewnienia przez władze publiczne bezpieczeństwa ekologicznego współczesnemu i przyszłym pokoleniom.

II Polityka Ekologiczna Państwa

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju, ustanowiona w ramach Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r. Podstawowym założeniem zrównoważonego rozwoju jest takie prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe, nie doznające uszczerbku, możliwości korzystania z nich zarówno przez obecne jak i przyszłe pokolenia, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej na poziomie krajobrazowym, ekosystemowym, gatunkowym i genowym. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych, co oznacza konieczność integrowania zagadnień ochrony środowiska z polityką w poszczególnych dziedzinach gospodarki.

Podstawowym celem polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju, czyli mieszkańców, infrastruktury społecznej i zasobów przyrodniczych. Wśród metod realizacji polityki ekologicznej państwa priorytet ma stosowanie tzw. dobrych praktyk gospodarowania i systemów zarządzania środowiskowego, które pozwalają powiązać efekty gospodarcze z efektami ekologicznymi, zwłaszcza w przemyśle i energetyce, transporcie, rolnictwie, leśnictwie, budownictwie i gospodarce komunalnej, zagospodarowaniu przestrzennym, turystyce, ochronie zdrowia, handlu i działalności obronnej.

Cele szczegółowe polityki ekologicznej państwa ujęto w dwóch grupach: w sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych i w zakresie jakości środowiska. Wśród nich, w kontekście zakresu ustaleń projektów planów miejscowych, wymienić należy m.in.:

- racjonalizację użytkowania wody,
- ochronę gleb,
- zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji,
- zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- gospodarowanie odpadami,
- jakość wód,
- jakość powietrza, zmiany klimatu,
- hałas i promieniowanie,

- różnorodność biologiczna i krajobrazowa.

Ponadto, dokument wskazuje na konieczność stworzenia spójnego wewnętrznie systemu prawa ochrony środowiska, dostosowanego do wymagań unijnych. Wymaga poddania dokumentów programowych z dziedziny ochrony środowiska (planów, strategii, polityk, itp.) ocenie ekologicznej skuteczności lub ocenie oddziaływania na środowisko (w formie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko), ocenie efektywności kosztowej, konsultacjom społecznym, ocenie zgodności z wymogami Unii Europejskiej.

Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 stanowi załącznik do uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2009 r.²⁵ w sprawie przyjęcia „Polityki...”. Sporządzona została przez Ministerstwo Środowiska, zgodnie z wymogiem ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*.

Omawiany dokument określa cele średniookresowe do 2016 r. oraz wskazuje kierunki działań do wykonania w latach 2009-2012 w odniesieniu do zagadnień związanych z :

1. kierunkami działań systemowych,
2. ochroną zasobów naturalnych,
3. poprawą jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Wśród działań systemowych dokument wymienia aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym i w jego ramach cel dotyczący podnoszenia roli planowania przestrzennego, które powinno być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.

Wskazuje się na konieczność wdrażania wytycznych dotyczących uwzględnienia w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wdrożenie przepisów umożliwiających przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko już na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zatwierdzenie wszystkich obszarów europejskiej sieci Natura 2000, uwzględnianie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, określenie zasad ustalania progów tzw. chłonności środowiskowej oraz pojemności przestrzennej zależnie od typu środowiska, uwzględniania w planach wyników monitoringu środowiska.

²⁵ M..P. Nr 34, poz. 501

6 PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

6.1 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i warunki podłoża

Zgodnie z ustaleniami mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” zmiany dotyczące sposobu zagospodarowania terenów objętych jego granicami będą niewielkie i nie spowodują znaczącego negatywnego oddziaływania w odniesieniu do powierzchni ziemi i warunków gruntowych.

Zmiany te będą miały miejsce głównie na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną w klinie zieleni (**1-2Kz-MN**), zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i zabudowę usługową w klinie zieleni (**Kz-MN/U**) oraz zabudowę usługową – usług turystycznych w klinie zieleni (**1Kz-UT/US, 2Kz-UT/US**), dla których zapisy planu dopuszczają lokalizację nowych budynków. W przypadku realizacji tego typu obiektów na terenach dotychczas niezabudowanych konieczne będzie dokonanie zmian w powierzchni terenu, obejmujące między innymi wykonanie wykopów, przemieszczanie mas ziemnych oraz wyrównanie powierzchni. W podłożu umieszczone zostaną elementy konstrukcji budowlanych oraz inne materiały, które w sposób istotny mogą wpłynąć na zmianę właściwości gleby, szczególnie poprzez zakłócenie naturalnego obiegu wody. Zasięg negatywnego, bezpośredniego oddziaływania na powierzchnię ziemi, związanego z lokalizacją budynków, obejmować będzie powierzchnię terenu przeznaczoną bezpośrednio pod zabudowę. Jednocześnie należy zaznaczyć, że zapisy planu w znacznym stopniu ograniczają możliwość lokalizacji nowej zabudowy, dopuszczając jedynie jej uzupełnienie na terenach, na których zabudowa w chwili obecnej już istnieje.

Zmiana dotychczasowych właściwości chemicznych i fizycznych gleby nastąpi również w wyniku czasowego, intensywnego użytkowania na etapie budowy, prowadzącego do zagęszczenia gleby i zniszczenia warstwy próchnicznej również na terenach sąsiadujących z zabudową. Obciążenie terenu na skutek wykorzystania ciężkiego sprzętu budowlanego spowoduje degradację naturalnego systemu kapilarnego, decydującego o retencji wody, jej dostępności dla roślin oraz wymianie gazowej w profilu glebowym.

Zapisy planu w celu zminimalizowania ingerencji w ukształtowanie powierzchni ziemi oraz warunki podłoża ograniczają maksymalną powierzchnię zabudowy na terenach, na których realizacja nowej zabudowy została dopuszczona. Korzystnym zapisem jest także ustalenie zachowania na poszczególnych terenach minimalnych powierzchni biologicznie czynnych, pozwalających na zachowanie właściwości gleby na niezabudowanych fragmentach terenu. Powierzchnia ta, w zależności od przeznaczenia terenu, stanowi od 50% do 80% powierzchni działki.

Zmiany dotyczyć będą również terenu **2Kz-UT/US**, na którym dopuszczono lokalizację obiektów i urządzeń związanych ze sportem i rekreacją, ze szczególnym uwzględnieniem boisk sportowych, placów zabaw, ścianki wspinaczkowej itp. Podobnie jak w przypadku lokalizacji obiektów związanych z funkcjonowaniem hipodromu na terenie **1Kz-UT/US**, zmiany te nie będą powodować tak poważnych przekształceń jak w przypadku lokalizacji zabudowy. Realizacja tego rodzaju obiektów

nie wymaga tak dużej ingerencji w podłoże i nie powoduje trwałego uszczelnienia znacznych powierzchni terenu.

Dla obiektów budowlanych (usługi gastronomii) znajdujących się na terenie **Kz-ZO** dopuszczono jedynie możliwość ich zachowania, bez prawa rozbudowy i nadbudowy.

Naruszenie ukształtowania powierzchni ziemi i warunków podłoża nastąpi także na skutek prowadzenia robót w zakresie sieci infrastruktury technicznej, dopuszczonych w granicach analizowanego terenu. Przekształcenia te wprowadzą zmiany w profilu glebowym, które powstaną między innymi na skutek umieszczenia materiałów wpływających na właściwości gleby (w tym na jej przepuszczalność). Uszczelnienie powierzchni związane z lokalizacją sieci infrastruktury technicznej będzie miało jednak mniejszy wymiar niż w przypadku lokalizacji zabudowy.

W celu ograniczenia negatywnych skutków wprowadzenia nowego zagospodarowania terenu, zapisy planu wprowadzają szereg rozwiązań pozwalających na minimalizację tego niekorzystnego oddziaływania. Obejmują one między innymi nakaz rekultywacji terenu (zgodnie z przepisami odrębnymi) w przypadku stwierdzenia zanieczyszczenia gleby lub ziemi albo niekorzystnego przekształcenia naturalnego ukształtowania oraz nakaz zagospodarowania mas ziemnych pochodzących z wykopów (a spełniających standardy jakości gleby lub ziemi) na terenach ich powstawania poprzez wykorzystanie ich do kształtowania terenów zieleni towarzyszącej zabudowie, z dopuszczeniem ich usuwania poza obszar planu, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Znacznie mniejszy wpływ na ukształtowanie terenu i powierzchnię ziemi będą miały prace związane z lokalizacją (w miejscu częściowo już istniejących szlaków) szlaków pieszych, rowerowych oraz duktów leśnych, przeznaczonych do rekreacyjnej jazdy konnej, między innymi na terenach **1-6Kz-ZL** i **Kz-ZO/WS**. Ustalenia planu wprowadzają ponadto zakaz stosowania nawierzchni uniemożliwiających infiltrację wód opadowych lub roztopowych na terenie drogi wewnętrznej **KDWxr** oraz wspomnianych powyżej szlakach.

Istotnym zapisem planu wpływającym znacząco na zachowanie dotychczasowego ukształtowania powierzchni oraz warunków gruntowych jest zakaz lokalizacji budynków na terenach oznaczonych na rysunku planu jako **1 - 6Kz-ZL**, **Kz-ZL/RL**, **Kz-ZO/WS** oraz **1 - 2Kz-ZO/US**. Wprowadzenie takiego zapisu uchroni tereny najbardziej wartościowe z przyrodniczego punktu widzenia przed degradacją naturalnego ukształtowania powierzchni oraz trwałym uszczelnieniem części terenów.

Ustalenia planu chronią także przed zmianami w ukształtowaniu powierzchni ziemi i zmianami warunków gruntowych na gruntach leśnych i innych terenach, charakteryzujących się dużymi walorami przyrodniczymi. Zachowanie istniejących dotychczas terenów leśnych, łąk, polan wypoczynkowych, zadrzewień, cieków naturalnych i wód jeziora ustalony został między innymi dla terenów **Kz-ZL**, **Kz-ZO/WS**, **Kz-ZO**, czy **1Kz-ZO/US**.

Pozytywny wpływ na ochronę powierzchni ziemi i warunków gruntowych będą miały również zapisy regulujące gospodarkę odpadami na terenach objętych granicami planu. Wprowadzony został obowiązek gromadzenia, segregacji oraz zagospodarowania odpadów na zasadach określonych w przepisach odrębnych. Regulacja sposobu postępowania z odpadami wytworzonymi na terenach

objętych granicami planu pozwoli na uniknięcie zanieczyszczenia powierzchni ziemi oraz zapobiegnie możliwości przedostawania się substancji niebezpiecznych do gruntu. Ponadto prowadzenie właściwej gospodarki odpadami pozwoli na zminimalizowanie zagrożenia wynikającego z niekontrolowanego pozbywania się odpadów szczególnie na terenach o dużej wartości przyrodniczej oraz na terenach użytkowanych w celach rekreacyjno – wypoczynkowych (np. kąpielisko nad Jeziorem Rusałka).

6.2 Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Na obszarze będącym przedmiotem analizy, ze względu na obecność licznych wód powierzchniowych, szczególnie istotne jest wprowadzenie rozwiązań umożliwiających skuteczną ochronę występujących tu cieków i zbiorników wodnych jak również wód podziemnych.

Zachowanie, zgodnie z zapisami planu, dużych obszarów leśnych, łąk towarzyszących ciekom wodnym, polan śródleśnych i terenów zieleni nieurządzonej, a także jednoczesne ograniczenie powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę, wpłynie korzystnie na wody powierzchniowe i podziemne na tym terenie. Obecność dużych powierzchni leśnych wpływa korzystnie przede wszystkim na retencję wody na tym terenie i ograniczy napływ ewentualnych zanieczyszczeń z terenów sąsiednich.

Ze względu na obecność licznych wód powierzchniowych (Jezioro Rusałka, Bogdanka, Golęcinka itd.) zgodnie z ustaleniami planu wprowadzony został nakaz zachowania powszechnego dostępu do wód powierzchniowych, zgodnie z przepisami odrębnymi. W bezpośrednim sąsiedztwie Bogdanki oraz Jeziora Rusałka (**Kz-ZO/WS**) dopuszczono jedynie możliwość lokalizacji budowli, urządzeń i obiektów tj. ścieżki rowerowe i konne oraz szlaki piesze, sieci infrastruktury technicznej oraz obiekty związane z rekreacyjną funkcją jeziora (place gier i zabaw, kawiarenka na wodzie itd.) Dla istniejących cieków i rowów (urządzeń melioracji jako otwartych) wprowadzony został nakaz ich zachowania z dopuszczeniem realizacji przepustów w miejscach skrzyżowania z drogami i ścieżkami pieszo - rowerowymi. Zapisy planu w odniesieniu do tych wód nakazują także zapewnienie dostępu na potrzeby wykonywania robót konserwacyjnych i hydrotechnicznych. Na całym omawianym terenie dopuszczono możliwość realizacji budowli wodnych i melioracji wodnych, służących stabilizacji przepływu wód powierzchniowych i poziomu wód gruntowych.

Ponadto dla terenów cennych przyrodniczo (w obrębie terenu **Kz-ZO/WS**) wprowadzony został zakaz prowadzenia wszelkich prac ziemnych i budowlanych, z wyjątkiem dopuszczonych przepisami odrębnymi. Pozwoli to na ograniczenie ingerencji w panujące na tym terenie stosunki wodne i zapobiegnie ewentualnej dewastacji cieków wodnych i wód jeziora, na skutek zmian przepływu wody, regulacji koryta i innych działań.

Na zmianę warunków wodnych na omawianym obszarze wpłynąć może niewątpliwie realizacja nowej zabudowy na terenach **1-2Kz-MN**, **Kz-MN/U** oraz **1Kz-UT/US**. W celu zapobiegania wystąpienia ewentualnego pogorszenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych na skutek lokalizacji nowej zabudowy, wprowadzono szereg zapisów regulujących gospodarkę ściekową, związaną z eksploatacją zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Dla wszystkich terenów znajdujących

się w granicach planu wprowadzono obowiązek odprowadzania ścieków komunalnych wyłącznie do sieci kanalizacji sanitarnej z jednoczesnym zakazem lokalizacji bezodpływowych zbiorników na ścieki oraz indywidualnych oczyszczalni ścieków. Wyjątek stanowią tu tereny **2Kz-UT/US** i **Kz-ZO**, dla których dopuszczono możliwość odprowadzania ścieków komunalnych do szczelnych zbiorników bezodpływowych jedynie do czasu realizacji sieci kanalizacji sanitarnej. Wylimitowanie zbiorników bezodpływowych pozwoli na zapobieganie możliwości przedostawania się szkodliwych substancji pochodzących z nieszczelnych zbiorników do gleby oraz wód podziemnych. Ponadto, dla całego omawianego terenu, zapisy projektu planu ustalają nakaz zaopatrzenia w wodę pitną z sieci wodociągowej (zapobiegnie to możliwości wystąpienia zjawiska nadmiernej i niekontrolowanej eksploatacji zasobów wód podziemnych na potrzeby pojedynczych gospodarstw domowych).

Ustalenia planu wprowadzają również rozwiązania mające na celu zapewnienie właściwej infiltracji wód opadowych i roztopowych do gruntu, ograniczenie możliwości przedostawania się zanieczyszczeń do wód podziemnych (wraz z wodami opadowymi i roztopowymi) oraz zachowanie obiegu wody w środowisku na analizowanym terenie. Umożliwiają to zapisy określające minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej dla poszczególnych terenów, ograniczające maksymalną powierzchnię zabudowy, a także zapisy regulujące postępowanie z wodami opadowymi i roztopowymi w obrębie poszczególnych terenów.

W granicach mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” ustalono nakaz zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach. Zapis ten w połączeniu z zachowaniem dużych obszarów leśnych szczególnie korzystnie wpłynie będzie na retencjonowanie wód opadowych i roztopowych na terenie opracowania. Poprawianiu lokalnej retencji służyć będą również zapisy zakazujące stosowania nawierzchni uniemożliwiających infiltrację wód opadowych lub roztopowych na terenie drogi wewnętrznej **KDWxr** i ścieżkach przeznaczonych dla ruchu pieszego, rowerowego oraz konnego.

Istotne znaczenie dla retencji wodnej oraz jakości wód ma lokalizacja zbiorników retencyjnych na wody opadowe i roztopowe na terenach infrastruktury technicznej kanalizacyjnej **1-2K**. Poza samymi zbiornikami na terenach tych zlokalizowane zostaną także urządzenia umożliwiające podczyszczenie spływających wód opadowych i roztopowych. Rozwiązanie to pozwoli na zatrzymanie wód opadowych i roztopowych w granicach omawianego terenu, nie dopuszczając jednocześnie do zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych substancjami niesionymi wraz z wodami opadowymi i roztopowymi, pochodzącymi m. in. z terenów komunikacyjnych.

Ustalenia planu określają również sposób zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach dróg publicznych **1-3KD-D** poprzez odprowadzenie ich do gruntu za pośrednictwem urządzeń do powierzchniowego odwodnienia lub odprowadzenie do sieci kanalizacji deszczowej.

Korzystny wpływ na ograniczenie możliwości zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych będą miały zapisy regulujące prowadzenie gospodarki odpadami na analizowanym terenie. Wprowadzenie dla całego obszaru obowiązku gromadzenia, segregacji oraz zagospodarowania odpadów na zasadach określonych w przepisach odrębnych, ograniczy zagrożenia wynikające z nieodpowiedniego postępowania z odpadami wytworzonymi na skutek wzmożonego ruchu

turystycznego w granicach planu. Prowadzenie gospodarki odpadowej we właściwy sposób pozwoli na ograniczenie możliwości zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych substancjami niebezpiecznymi pochodzącymi z odpadów.

Lokalne i czasowe negatywne oddziaływania wystąpią w obrębie omawianego terenu na etapie prowadzenia prac budowlanych, zarówno w zakresie lokalizacji zabudowy jak i sieci infrastruktury technicznej. Wystąpią one głównie na skutek prowadzenia różnego rodzaju wykopów i prac przy użyciu ciężkiego sprzętu, powodującego nadmierne zagęszczenie oraz przemieszczenie poszczególnych warstw gruntu, które z kolei prowadzić może do zmian w naturalnym procesie infiltracji wód opadowych i roztopowych. Oddziaływania te będą miały jednak znacznie mniejszy wymiar niż oddziaływania związane z lokalizacją zabudowy.

6.3 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną i krajobraz

Będący przedmiotem opracowania teren stanowi istotny fragment północno – zachodniego klina zieleni w Poznaniu, ukształtowanego wzdłuż doliny Bogdanki. Wraz z pozostałymi terenami leżącymi w obrębie wspomnianego klina zieleni, stanowi on ważny korytarz ekologiczny, łączący się z ponadregionalnym korytarzem, którym jest dolina Warty.

Ze względu na dużą wartość przyrodniczą terenu objętego granicami planu i terenów z nim sąsiadujących, a także znaczenie jakie teren ten posiada w aspekcie powiązań przyrodniczych terenów cennych przyrodniczo występujących na obszarze Poznania, konieczne jest zachowanie w jak największym stopniu jego cennych walorów naturalnych oraz zapobieganie procesom wpływającym negatywnie na utrzymanie naturalnych i półnaturalnych siedlisk oraz różnorodności gatunkowej występujących tu roślin i zwierząt.

Do najważniejszych ustaleń (w aspekcie ochrony bioróżnorodności) wspomnianego planu należy wprowadzanie zagospodarowania gwarantującego zachowanie jak największej powierzchni terenu jako powierzchni biologicznie czynnej oraz nakaz utrzymania właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, zgodnie z przepisami odrębnymi. Ochronie, zgodnie z ustaleniami planu, podlegać będzie również obszar cenny przyrodniczo (wskazany na rysunku planu), obejmujący szczególnie cenne siedliska przyrodnicze, wpływające w największym stopniu na kształtowanie bioróżnorodności na analizowanym obszarze. Ustalenia planu wprowadzają dla terenów tworzących obszar cenny przyrodniczo zakaz zmiany sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu oraz zakaz realizacji nowych budowli i urządzeń (tj. drogi techniczne, dukty leśne, ścieżki rowerowe i szlaki piesze, mostki itd.), z wyjątkiem dopuszczonych przepisami odrębnymi. Dla fragmentu terenu (**Kz-ZO/WS**) wprowadzony został również zakaz prowadzenia wszelkich prac ziemnych i budowlanych z wyjątkiem dopuszczonych planem. Ponadto na całym terenie **Kz-ZO/WS** ustalono zachowanie istniejących łąk, zadrzewień, cieków naturalnych oraz wód jeziora. Powyższe zapisy pozwolą uchronić istniejące na tym terenie niezwykle cenne siedliska przed dewastacją na skutek zmiany stosunków wodnych, lokalizacji budowli oraz bezpośredniego pozbawienia części terenów naturalnej szaty roślinnej.

Równie istotnym zapisem, pozwalającym na zachowanie różnorodności biologicznej na omawianym terenie, jest utrzymanie na terenach **1-6Kz-ZL** dotychczasowego sposobu zagospodarowania (w tym utrzymania polan wypoczynkowych) oraz nakaz prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z planem urządzenia lasów. Zapobiegnie to ewentualnej dewastacji obszarów leśnych (będących siedliskiem życia wielu organizmów), wynikającej z przeznaczania gruntów leśnych na cele nieleśne.

Zapisy planu wprowadzają również szereg zapisów ograniczających do minimum negatywny wpływ lokalizacji nowej zabudowy na poszczególne komponenty środowiska. Na terenach, na których dopuszczono realizację nowej zabudowy, ograniczono jej maksymalną powierzchnię oraz ustalono konieczność zachowania minimalnych powierzchni biologicznie czynnych. Działania te pozwolą uniknąć sytuacji, w której tereny te zostałyby niemal całkowicie pozbawione zdolności biologicznych na skutek nadmiernej zabudowy i trwałego uszczelnienia powierzchni ziemi.

Zachowanie naturalnych lub przekształconych w niewielkim stopniu siedlisk sprzyja również zachowaniu walorów krajobrazowych tego obszaru, który tworzony jest przez mozaikę terenów leśnych, terenów otwartych, porośniętych naturalną roślinnością, terenów podtapianych łąk (na których występuje bogactwo przedstawicieli flory i fauny), a przede wszystkim przez dolinę Bogdanki i stosunkowo duży akwen wodny jakim jest Jezioro Rusałka. Ustalenia planu ograniczają możliwość wprowadzenia na te tereny elementów zakłócających naturalne elementy krajobrazu, takich jak zabudowa mieszkaniowa i usługowa czy nowe szlaki komunikacyjne. Nakaz ochrony walorów krajobrazowych – lasów, łąk, polan śródleśnych, zieleni nieurządzonej oraz wód jako przestrzeni rekreacyjnej dotyczy całego obszaru objętego granicami mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA”.

Zapisy planu chronią również niewątpliwie wysokie walory krajobrazowe tego terenu, poprzez wprowadzenie zakazu budowy napowietrznych sieci infrastruktury technicznej, budowy ogrodzeń betonowych z elementów prefabrykowanych, lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych (z wyjątkiem obiektów dla obsługi turystów na terenie **2Kz-UT/US**) oraz lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej. Lokalizacja wolno stojącej stacji bazowej telefonii komórkowej o wysokości nie większej niż 25m została dopuszczona jedynie na terenie **KDWpp**.

W celu ujednolicenia obiektów towarzyszących terenom wprowadzono nakaz zastosowania jednorodnych elementów małej architektury na terenach **1KD-D** i **2KD-D** oraz przy poszczególnych szlakach i ścieżkach przeznaczonych dla ruchu pieszego, rowerowego i konnego.

Reasumując, ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego umożliwiają zachowanie cennych walorów krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej jaką cechuje się analizowany teren. Zachowanie istniejących, zróżnicowanych siedlisk roślin i zwierząt wpłynie korzystnie również na tereny sąsiednie, które wraz z omawianym obszarem stanowią niezwykle cenny kompleks terenów o wyjątkowych walorach przyrodniczych, krajobrazowych oraz rekreacyjnych.

6.4 Oddziaływanie na szatę roślinną

Ze względu na wysoką wartość przyrodniczą części terenów objętych granicami planu jak i terenów z nim sąsiadującym, konieczne jest zachowanie w jak największym stopniu cennych walorów naturalnych oraz zapobieganie procesom wpływającym negatywnie na zachowanie różnorodności biologicznej i zubożenie tutejszej szaty roślinnej.

Jednym z ważniejszych zapisów planu, umożliwiających ochronę cennych i wyjątkowych w skali miasta zbiorowisk roślinnych, jest określenie obszaru cennego przyrodniczo, stanowiącego część dawnego użytku ekologicznego „Bogdanka”, znajdującego się w obrębie terenów **2Kz-ZL**, **4Kz-ZL**, **5Kz-ZL** oraz **Kz-ZO/WS**. Na jego terenie wprowadzony został zakaz zmiany sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu, zakaz realizacji nowych budowli i urządzeń (z wyjątkiem dopuszczonych przepisami odrębnymi) oraz zachowanie istniejących łąk, zadrzewień, cieków naturalnych i wód jeziora. Zakaz wprowadzania zmian zagospodarowania pozwoli uchronić porastającą te tereny (cechującą się wysokim stopniem naturalności) roślinność przed dewastacją związaną z lokalizacją obiektów budowlanych, szlaków komunikacyjnych czy innych inwestycji, których realizacja powoduje usunięcie szaty roślinnej, trwałe uszczelnienie powierzchni oraz ingerencję w warunki wodno – gruntowe.

Na terenach leśnych (**1-6Kz-ZL**) ustalono zachowanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania, w tym utrzymania istniejących polan wypoczynkowych, wprowadzając jednocześnie nakaz prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z planem urządzenia lasów. Dopuszczono jedynie realizację budowli, których lokalizacja jest konieczna dla zapewnienia możliwości rekreacyjnego wykorzystania tych terenów tj. drogi techniczne dla służb leśnych, dukty przeznaczone do rekreacyjnej jazdy konnej, ścieżki rowerowe i piesze, sieci infrastruktury technicznej oraz urządzeń turystycznych (zadaszenia, stoły, ławki itd.). Wprowadzenie tego typu obiektów będzie wiązało się z koniecznością usunięcia roślinności na terenach przeznaczonych pod wykonanie inwestycji, jednakże powierzchnia terenu jaka ulegnie przekształceniom będzie niewielka. Nakaz utrzymania gospodarki leśnej dotyczy także terenu **Kz-ZL/RL**, dla którego dopuszczono zalesienie gruntów niezadrzewionych na podstawie planu zalesienia przy jednoczesnym nakazie dostosowania drzewostanu do panujących na tym terenie warunków siedliskowych. Dokonywanie zalesień gatunkami właściwymi dla danych warunków siedliskowych jest niezwykle istotne dla przywracania właściwego składu gatunkowego lasów.

Istotnym zapisem, wpływającym na kształtowanie tutejszej szaty roślinnej, jest ustalenie zachowania oraz ochrony zieleni nieurządzonej i zadrzewień na terenie **1Kz-ZO/US** oraz nakaz zachowania istniejących zadrzewień na terenie **2Kz-ZO/US**. Zachowaniu różnorodności wśród przedstawicieli tutejszej fauny sprzyjać będzie również zachowanie istniejącej łąki oraz istniejących zadrzewień na terenie **Kz-ZO**. Brak ochrony na tych terenach mógłby doprowadzić do wyparcia roślinności łąkowej oraz towarzyszącej brzegom Jeziora Rusałka przez gatunki bardziej odporne na zmiany środowiskowe wywołane działalnością człowieka.

Ustalenia planu zawierają także zapisy odnoszące się do kształtowania flory na całym omawianym terenie, obejmujące między innymi wprowadzanie zagospodarowania gwarantującego zachowanie jak największej powierzchni terenu biologicznie czynnej oraz nakaz utrzymania właściwego stanu ochrony siedlisk. Działania te wpłyną korzystnie na wzmacnianie i wzbogacanie struktury przyrodniczej zarówno na omawianym terenie jak i na obszarze całego północno – zachodniego klina zieleni w Poznaniu.

W granicach omawianego planu wprowadzenie nowej zabudowy zostało dopuszczone jedynie dla terenów **1-2Kz-MN**, **Kz-MN/U** oraz **1Kz-UT/US**. Na terenie **2Kz-UT/US** dopuszczono lokalizację obiektów i urządzeń związanych ze sportem i rekreacją oraz budynków usług gastronomii, które nie będą w sposób znaczący oddziaływać na kształtowanie lokalnej szaty roślinnej.

Ograniczenie możliwości powstania nowej zabudowy wyłącznie do terenów, na których zabudowa ta już istnieje (uzupełnienie istniejącej zabudowy) umożliwi zachowanie naturalnego charakteru większości terenów objętych granicami planu i pozwoli uniknąć negatywnych skutków nadmiernego uszczelnienia powierzchni związanych z dewastacją gleby na skutek prowadzenia robót budowlanych. Zapobiegnie to również konieczności trwałego pozbawiania szaty roślinnej terenów przeznaczonych pod inwestycje budowlane.

W celu ograniczenia negatywnego wpływu lokalizacji nielicznej zabudowy na terenach **1-2Kz-MN**, **Kz-MN/U** oraz **1Kz-UT/US** i **2Kz-UT/US** na kształtowanie szaty roślinnej, w zapisach planu ustalono maksymalną dopuszczalną powierzchnię zabudowy oraz obowiązek zachowania na działce minimalnych powierzchni biologicznie czynnych (w zależności od terenów od 50 do 70%). Wykształcenie na tych terenach dużych powierzchni zieleni przydomowej pozwoli zrekompensować negatywne skutki ograniczenia powierzchni dostępnej dla roślinności oraz stworzy pewnego rodzaju strefę „buforową” oddzielającą tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej od cennych przyrodniczo obszarów.

Działania pozwalające na częściową rekompensację strat poniesionych w wyniku nowego zagospodarowania terenów obejmą także tereny komunikacyjne, dla których wprowadzono nakaz zagospodarowania zielenią wszystkich wolnych od utwardzenia fragmentów terenów o ile nie koliduje to z zagospodarowaniem terenów. Podobne zapisy wprowadzono w odniesieniu do terenów **1-2K**, dopuszczając zagospodarowanie zielenią nieutwardzonych części terenu.

Zapisy planu wprowadzają również szereg innych zapisów wpływających na kształtowanie lokalnej szaty roślinnej, obejmujących między innymi nakaz uwzględnienia ograniczeń wynikających z lokalizacji istniejących drzew i krzewów przy lokalizacji podziemnych sieci infrastruktury technicznej oraz nakaz uwzględnienia przebiegu sieci infrastruktury technicznej przy realizacji nasadzeń drzew i krzewów. Ustalenia te pozwolą uniknąć sytuacji, w których następuje konieczność usunięcia stanowiących cenny element flory drzew i krzewów w celu umożliwienia rozwoju sieci infrastruktury technicznej, niezbędnej do funkcjonowania terenów objętych granicami planu jak i terenów sąsiadujących.

6.5 Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne

Ze względu na charakter zmian dotychczasowego sposobu zagospodarowania terenów objętych ustaleniami planu, który zakłada możliwość powstania niewielu nowych źródeł emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, nie przewiduje się trwałego wzrostu zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na tym obszarze na skutek realizacji ustaleń planu. Utrzymanie rekreacyjno – wypoczynkowego charakteru omawianego obszaru sprzyjać będzie zachowaniu dopuszczalnych poziomów stężeń poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu.

Plan zagospodarowania przewiduje ograniczenie możliwości powstania nowych źródeł emisji gazów i pyłów do powietrza poprzez realizację zakazu lokalizacji budynków na wszystkich terenach objętych jego granicami za wyjątkiem terenów **Kz-MN i Kz-MN/U i 1-2Kz-UT/US**.

Lokalizacja nowej zabudowy na wspomnianych powyżej terenach wiązać się może z powstaniem nowych źródeł emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery, związanych głównie ze spalaniem paliw w instalacjach grzewczych w budynkach. Aby ograniczyć wpływ emisji z instalacji grzewczych zlokalizowanych w budynkach zapisy planu wprowadzają zakaz stosowania w nowej zabudowie pieców, trzonów kuchennych i kotłów na paliwo stałe (z wyjątkiem paliw odnawialnych z biomasy) dopuszczając jednocześnie stosowanie indywidualnych systemów grzewczych zgodnie z przepisami odrębnymi.

Wprowadzenie tego typu zapisów jest zgodne z ustaleniami zawartymi w wydanym przez Wojewodę Wielkopolskiego rozporządzeniem (nr 39/07 z dnia 31 grudnia 2007r.) w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań. Zgodnie z zadaniami podstawowymi, określonymi we wspomnianym powyżej programie ochrony powietrza, dopuszcza się zastosowanie indywidualnych instalacji grzewczych pod warunkiem spełnienia kryteriów dotyczących rodzaju instalacji oraz stosowanego w nich paliwa (zakaz lokalizacji w nowych budynkach pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe z wyłączeniem instalacji opalanych paliwami odnawialnymi z biomasy).

Ochronie przed nadmiernym wzrostem emisji substancji do powietrza służy również wprowadzony zakaz lokalizacji przedsięwzięć, które mogą zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem przedsięwzięć dopuszczonych planem. Zapobiegnie to możliwości lokalizacji obiektów w obrębie których mogłyby znajdować się instalacje emitujące znaczne ilości zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, wpływających negatywnie na lokalną jakość powietrza atmosferycznego.

Czynnikiem wpływającym korzystnie na kształtowanie lokalnej jakości powietrza jest ograniczenie do minimum ilości szlaków komunikacyjnych zlokalizowanych w granicach terenu objętego mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA”. Zgodnie z ustaleniami, przez analizowany teren nie będą przebiegały szlaki komunikacyjne charakteryzujące się znacznym natężeniem ruchu pojazdów, które stanowiłyby znaczące liniowe źródło emisji substancji powstających w wyniku spalania paliw w silnikach spalinowych. W granicach planu znajdują się stosunkowo mało uciążliwe drogi dojazdowe **1-3KD-D**, charakteryzujące się niewielkim natężeniem ruchu, będące źródłem emisji substancji na poziomie nie przekraczającym dopuszczalnych norm.

Niewielki wzrost emisji o charakterze lokalnym i czasowym nastąpi natomiast na etapie prowadzenia prac budowlanych, związanych z przebudową szlaków komunikacyjnych, lokalizacją nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowej, oraz innych obiektów, związanych m. in. z funkcją sportową. Źródłami emisji zanieczyszczeń będą w tym przypadku silniki maszyn budowlanych uczestniczących w pracach ziemnych oraz będące źródłem zapylenia prace ziemne. Ilość zanieczyszczeń wytwarzanych przez maszyny budowlane będzie stosunkowo niewielka ze względu na ograniczoną powierzchnię na jakiej będą odbywały się roboty oraz ograniczony czas ich przeprowadzania. Pyły powstające podczas prowadzenia prac budowlanych nie będą miały większego znaczenia w kształtowaniu poziomów emisji dla tych terenów (niewielkie odległości unoszenia powodować będą czasowy wzrost zapylenia o charakterze lokalnym). Emisja ta będzie zjawiskiem czasowym i nie będzie miała większego znaczenia w długofalowym kształtowaniu jakości powietrza na tym terenie.

Korzystny wpływ na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego będzie miało zachowanie dużych obszarów leśnych oraz dopuszczenie wykonania nowych nasadzeń zgodnie z gospodarką leśną i planem urządzania lasu. Ograniczą one przenikanie zanieczyszczeń pyłowych z terenów sąsiadujących z granicami obszaru objętego planem oraz wpłyną na zmniejszenie udziału dwutlenku węgla w powietrzu atmosferycznym. Ustalenia planu dotyczące obowiązku zachowania istniejących obszarów leśnych oraz terenów zieleni nieurządzonej będą korzystnie oddziaływać również na tereny leżące w poza granicami mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA”.

Ustalenia planu, które dopuszczają lokalizację niewielu inwestycji będących źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza, nie będą wpływać negatywnie na pogorszenie dotychczasowych wartości opisujących poziom zanieczyszczeń powietrza. Największym (lecz nie powodującym przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń) źródłem emisji zanieczyszczeń będą źródła liniowe zlokalizowane w obszarze planu oraz zabudowa mieszkaniowa i usługowa, jednakże ich lokalizacja w bezpośrednim sąsiedztwie dużych kompleksów leśnych pozwoli na znaczne ograniczenie rozprzestrzeniania się tych substancji na pozostałe tereny objęte granicami planu.

Przewiduje się, że znacznie większy wpływ na kształtowanie jakości powietrza na omawianym terenie będą miały szlaki komunikacyjne, zlokalizowane poza obszarem analizy tj. ul. Lutycka (planowana III Rama komunikacyjna) oraz ul. Dąbrowskiego. Wzrost natężenia ruchu kołowego na tych ulicach spowodować może pogorszenie jakości powietrza na terenach bezpośrednio z nimi graniczących. Ze względu na zakres niniejszego opracowania (nie obejmuje on swym zasięgiem tych terenów), a także brak szczegółowych informacji dotyczących projektu budowy III Ramy komunikacyjnej i prognozowanego natężenia ruchu pojazdów, nie jest możliwe jednoznaczne określenie poziomu emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych emitowanych w wyniku eksploatacji tych dróg. Na podstawie informacji zawartych w opracowaniach wykonanych na potrzeby realizacji innych szlaków komunikacyjnych, charakteryzujących się dużym natężeniem ruchu²⁶, przewidywać można jednak, że stężenia zanieczyszczeń nie będą przekraczały wartości dopuszczalnych poza

²⁶ Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, Rozbudowa ul. Bukowskiej w Poznaniu na odcinku: ul. Prosta – granica miasta; K. Berezowska - Apolinariska, E. Liszkowska, P. Kokowski, K. Zajda, A. Orczewska; Poznań, lipiec 2008r.

granicami pasa drogowego wspomnianych ulic. Wzrost emisji zanieczyszczeń wynikający ze wzrostu natężenia ruchu zostanie zniwelowany przez działania techniczne i organizacyjne, wpływające na kształtowanie potoku pojazdów, a także coraz większy udział pojazdów spełniających wyższe normy emisji EURO²⁷ i wycofywanie pojazdów nie spełniających tych norm.

6.6 Oddziaływanie na klimat akustyczny

Ustalenia mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” nie przewidują powstania w granicach planu nowych źródeł hałasu, które mogłyby w sposób znaczący wpłynąć negatywnie na kształtowanie lokalnego klimatu akustycznego. Planowany sposób zagospodarowania (w większości tereny o charakterze rekreacyjno – wypoczynkowym) nie będzie wpływał na pogorszenie warunków akustycznych na obszarze objętym granicami planu jak i na terenach sąsiednich. Ponadto zachowanie dominujących na tym terenie, istniejących kompleksów leśnych oraz terenów zieleni otwartej będzie miało korzystny wpływ na ograniczenie negatywnego wpływu rozprzestrzeniającego się z terenów sąsiednich hałasu komunikacyjnego.

W granicach mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” tereny wymagające ochrony akustycznej zajmują niewielką powierzchnię. Do terenów tych należą tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w klinie zieleni (**Kz-MN**), tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy usługowej w klinie zieleni (**Kz-MN/U**), tereny zabudowy usługowej – usług turystycznych, sportu i rekreacji w klinie zieleni, oznaczone na rysunku planu jako **Kz-UT/US**. Dla wspomnianych terenów zapisy planu nakazują zachowanie określonych przepisami odrębnymi poziomów hałasu w środowisku, które wynoszą odpowiednio: dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej $L_{AeqD} = 55\text{dB}$ (dla pory dnia) i $L_{AeqN} = 50\text{dB}$ (dla pory nocy), dla terenów mieszkaniowo – usługowych $L_{AeqD} = 60\text{dB}$ i $L_{AeqN} = 50\text{dB}$, dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego oraz terenów rekreacyjno – wypoczynkowych $L_{AeqD} = 60\text{dB}$ i $L_{AeqN} = 50\text{dB}$ ²⁸. Wartości te zostały określone dla hałasu emitowanego przez drogi oraz linie kolejowe.

Nowymi źródłami hałasu na analizowanym terenie będzie dopuszczona ustaleniami planu nieliczna nowa zabudowa oraz drogi dojazdowe umożliwiające obsługę istniejących na tym terenie obiektów. Hałas generowany przez te obiekty nie będzie szczególnie uciążliwy i nie osiągnie poziomów przekraczających dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, określonych przepisami odrębnymi.

Ustalenia projektu planu nie przewidują powstania nowych szlaków komunikacyjnych, charakteryzujących się dużym natężeniem ruchu pojazdów. W granicach omawianego terenu znajdują się drogi dojazdowe **1-3KD-D**, droga wewnętrzna **KDWxr** oraz teren parkingu oznaczony jako **KDWpp**. Wspomniane drogi, są szlakami już istniejącymi, a ich ewentualna przebudowa lub rozbudowa zgodnie z ustaleniami planu, nie spowoduje zwiększenia natężenia ruchu, którego efektem byłby wzrost hałasu komunikacyjnego do poziomów przekraczających poziomy dopuszczalne.

²⁷ norma emisji EURO i EURO II (wprowadzona Dyrektywą 93/59/EC) oraz norma emisji EURO III i EURO IV (wprowadzone Dyrektywą 98/69/EC)

²⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U.07.120.826)

Czasowy oraz lokalny wzrost poziomu hałasu może wystąpić w obrębie omawianego terenu na skutek realizacji poszczególnych inwestycji, związanych z lokalizacją zabudowy mieszkaniowej, rozbudową istniejących szlaków komunikacyjnych, a także robotami budowlanymi w zakresie sieci infrastruktury technicznej. Źródłem hałasu we wspomnianych powyżej przypadkach będą głównie roboty budowlane prowadzone przy użyciu ciężkich maszyn napędzanych silnikami spalinowymi, których eksploatacja wiąże się z emisją hałasu. Sytuacja ta będzie miała jedynie miejsce do czasu realizacji inwestycji i obejmie swym zasięgiem tereny, na których zostanie zlokalizowana. Ze względu na czasowy charakter oraz ograniczony zasięg występowania tego zjawiska, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na kształtowanie klimatu akustycznego na terenie objętym granicami planu w dłuższym okresie czasu.

Sporadycznie uciążliwość akustyczną mogą powodować imprezy masowe, których organizacja została dopuszczona zgodnie z zapisami planu na terenach **1Kz-UT/US**, **1Kz-ZO/US**. Sytuacje te będą jednak bardzo ograniczone czasowo i nie wpłyną znacząco na długoterminowe kształtowanie klimatu akustycznego na analizowanym terenie.

Istotnym źródłem hałasu oddziaływującym na omawiany teren jest natomiast zlokalizowana poza granicami omawianego terenu ul. Lutycka, która stanowi szlak komunikacyjny o znacznym natężeniu ruchu pojazdów. Ulica Lutycka jest fragmentem projektowanej III ramy komunikacyjnej, stanowiącej element Poznańskiego Węzła Drogowego na obszarze miasta. Eksploatacja III ramy komunikacyjnej będzie wiązała się z generowaniem hałasu przekraczającego dopuszczalne normy ustalone dla terenów objętych ochroną akustyczną, w związku z czym konieczne będzie podjęcie działań ograniczających poziom hałasu do poziomów dopuszczalnych (na terenach, na których jest on wymagany), obejmujących zastosowanie w liniach rozgraniczających odcinki III ramy przegród przeciwhałasowych oraz zastosowanie organizacji ruchu i rozwiązań technicznych pozwalających na obniżenie poziomu hałasu.

Rozwiązania techniczne i organizacyjne mające ograniczyć negatywne oddziaływanie hałasu generowanego przez III ramę komunikacyjną uwzględnione zostaną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, opracowywanych dla terenów, przez które będzie ona przebiegać (w tym dla odcinka ul. Lutyckiej, przebiegającej w bezpośrednim sąsiedztwie analizowanego terenu)²⁹. Podjęcie tego typu działań pozwoli na zapewnienie ograniczenia hałasu do poziomów dopuszczalnych na terenach wymagających ochrony akustycznej, znajdujących się w granicach III ramy komunikacyjnej jak i na terenach z nią sąsiadujących.

W związku z powyższym przewiduje się, że planowana III rama komunikacyjna nie będzie powodowała przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach **Kz-MN**, **Kz-MN/U** i **Kz-UT/US**, znajdujących się w granicach mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu. Jednocześnie zapisy planu nakazują w stosunku do terenów **1-2Kz-MN** stosowanie zasad akustyki budowlanej i architektonicznej w budynkach mieszkalnych istniejących i projektowanych w celu

²⁹ mpzp „III RAMA KOMUNIKACYJNA odcinek północny” w Poznaniu (Uchwała Rady Miasta Poznania z dnia..., nr....) oraz mpzp „LOTNISKO POZNAŃ – ŁAWICA i III RAMA KOMUNIKACYJNA odcinek północno – zachodni” (Uchwała Rady Miasta Poznania z dnia 6 marca 2007r, nr IX/63/V/2007)

zapewnienia wymaganego przepisami dopuszczalnego poziomu hałasu w pomieszczeniach. Zapisy te wprowadzono także dla budynków mieszkaniowych wielorodzinnych i zamieszkania zbiorowego, których realizacja została dopuszczona na terenie **1Kz-UT/US**.

Przewiduje się poprawę warunków akustycznych na terenach zabudowy zlokalizowanej w pobliżu linii kolejowej Poznań – Szczecin przebiegającej poza granicami planu. Zgodnie z informacjami zawartymi w Programie Ochrony przed Hałasem m. Poznania, planowana modernizacja torowiska na tej linii spowoduje redukcję hałasu o 2- 6dB³⁰.

Ze względu na lokalizację części terenów w granicach III strefy obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny, zapisy planu ustalają nakaz zapewnienia właściwego klimatu akustycznego poprzez zastosowanie przegród o odpowiedniej izolacyjności w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej w budynkach znajdujących się w tym obszarze.

6.7 Oddziaływanie na obszary cenne kulturowo

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu uwzględnia konieczność zachowania i ochrony istniejących na omawianym terenie obszarów cennych kulturowo.

Dla objętego ochroną konserwatorską terenu hipodromu Poznań – Wola (dawny Tor Wyścigów Konnych), wprowadzony został nakaz zachowania i ochrony wraz z towarzyszącymi zabudowaniami, do których należy drewniana trybuna, wieża ciśnień, stajnia oraz dom mieszkalny. Dla wspomnianych zabudowań ochrona ta obejmuje między innymi nakaz zachowania charakterystycznych parametrów i elementów zabudowy tj. wysokość obiektu, kształt bryły, forma dachu i kompozycja elewacji.

Uwzględniając ochronę konserwatorską hipodromu, ustalenia planu wprowadzają również zakaz zmiany ukształtowania powierzchni terenu oraz zachowanie wszystkich walorów krajobrazowo – widokowych łąk i zieleni nieurządzonej.

W odniesieniu do znajdującego się na terenie **3Kz-ZL**, objętego ochroną konserwatorską schronu mobilizacyjnego, wpisanego do rejestru zabytków pod nr A245 ustalono nakaz zachowania i ochrony, w szczególności poprzez zakaz przekształcania sylwety schronu, nasypów oraz zieleni towarzyszącej.

Zapisy wprowadzające nakaz zachowania i ochrony dotyczą także ujętych w ewidencji AZP Poznań nr 52-27 licznych stanowisk archeologicznych. Ponadto na całym obszarze wprowadzono konieczność nadzoru archeologicznego – konserwatorskiego podczas wykonywania wszelkich robót ziemnych w granicach omawianego terenu.

³⁰ Program Ochrony przed Hałasem m. Poznania na lata 2008-2013 - Centrum Badań Akustycznych, Fundacja UAM, 2008r.

6.8 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary prawnie chronione

Bezpośrednio na terenie będącym przedmiotem opracowania nie znajdują się obszary włączone do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, w związku z czym zapisy mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” nie wprowadzają zapisów ustalających sposób zagospodarowania na tych terenach.

Ustalenia niniejszego planu zagospodarowania przestrzennego, mogą oddziaływać natomiast na, leżący poza północno – wschodnimi granicami omawianego terenu Fort VIa, stanowiący element obszaru specjalnej ochrony siedlisk (SOO) sieci Natura 2000, o nazwie Fortyfikacje w Poznaniu (symbol PLH300005)³¹. Ochrona tego obszaru została ustanowiona ze względu na występowanie na terenie poznańskich fortyfikacji unikatowych stanowisk zimowania wielu gatunków nietoperzy. Przeprowadzone w latach ubiegłych przez chiropterologów badania wskazują, że poznańskie fortyfikacje są jednym z najważniejszych zimowisk nietoperzy na terenie całego kraju. Sam Fort VIa stanowi drugie co do wielkości miejsce zimowania nietoperzy na terenie Poznania (największe zimowisko zlokalizowane jest na terenie Fortu I na Starołęce).

Oddziaływanie ustaleń mpzp na tereny Fortu VIa będzie miało korzystny charakter. Zgodnie z jego zapisami, istniejące dotychczas duże obszary leśne (szczególnie w północnej części terenu) oraz towarzyszące im tereny łąk i zieleni niezagospodarowanej zostaną zachowane. Nieliczna zabudowa mieszkaniowa została dopuszczona jedynie w południowej części omawianego obszaru. Zniszczenie terenów leśnych oraz terenów zieleni niezagospodarowanej w sąsiedztwie Fortu, a także wprowadzenie zabudowy, spowodowałoby zmianę charakteru tych terenów i ograniczyłoby w sposób istotny dostępność do bazy pokarmowej dla nietoperzy. Aby uniknąć tego typu konsekwencji, wynikających ze zmiany sposobu zagospodarowania terenów przyległych, w mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” wprowadzono zapisy nakazujące na terenach leżących najbliżej Fortu VIa (**3Kz-ZL**) zachowanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania oraz nakaz prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z planem urządzenia lasów. Dla istniejącego na tym terenie schronu (stanowiącego atrakcyjne siedlisko dla nietoperzy) wprowadzono zakaz przekształcania sylwety schronu, nasypów oraz towarzyszącej mu zieleni.

Zapisy planu wprowadzają również zakaz lokalizacji przedsięwzięć, które mogą zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (z wyjątkiem dopuszczonych planem), a ich funkcjonowanie mogłoby spowodować naruszenie wymogów określonych przepisami odrębnymi. Wyeliminowanie przedsięwzięć, których eksploatacja mogłaby powodować emisję wpływających na ograniczenie jakościowe i ilościowe przedstawicieli flory i fauny substancji, pozwoli uniknąć pośredniego wpływu na występowanie nietoperzy w pobliskim Forcie. Zniknięcie z lasów znajdujących się w granicach mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” poszczególnych gatunków zwierząt czy roślin mogłoby zachwiać naturalny łańcuch pokarmowy i w sposób istotny ograniczyć bazę pokarmową żerujących m. in. na tych terenach nietoperzy.

³¹ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory

Reasumując, ograniczenie do minimum zmian w obrębie sąsiadujących z Fortem terenów (m.in. zakaz lokalizacji zabudowy mieszkaniowej i usługowej), wykluczenie możliwości lokalizacji obiektów uciążliwych dla środowiska oraz zachowanie terenów o dużych walorach przyrodniczych, wpłynie korzystnie na cenny przyrodniczo teren Fortu VIa, a tym samym nie pogorszy warunków siedliskowych i życiowych korzystnych dla występujących tu nietoperzy. Ustalenia polegające na zachowaniu dotychczasowego zagospodarowania w przypadku większości terenów objętych planem przyczynią się do utrzymania, a nawet powiększenia areału terenów zieleni na tym obszarze, powodując jednocześnie powstanie terenów, w obrębie których dogodne miejsce do żerowania mogą znaleźć zwierzęta zamieszkujące poznańskie fortyfikacje.

W granicach omawianego terenu znajduje się również obszar cenny przyrodniczo stanowiący fragment dawnego użytku ekologicznego „Bogdanka”³², obejmującego tereny wzdłuż rzeki Bogdanka na odcinku od Jeziora Strzeszyńskiego do Jeziora Rusałka. Teren ten został objęty ochroną ze względu na występowanie olszyn, szuwarów, torfowisk niskich oraz łąk o zróżnicowanej wilgotności wraz z unikatowymi gatunkami roślin i rzadkimi gatunkami zwierząt.

Zgodnie z zapisami planu teren ten zostanie objęty ochroną poprzez wprowadzenie zakazu zmiany sposobu użytkowania i zagospodarowania terenu, zakazu prowadzenia wszelkich prac ziemnych i budowlanych, z wyjątkiem dopuszczonych przepisami odrębnymi (na terenie **Kz-ZO/WS**) oraz zakazu realizacji budowli, urządzeń i obiektów takich jak: ścieżki rowerowe i piesze, dukty leśne przeznaczone dla rekreacyjnej jazdy konnej, drogi techniczne dla służb leśnych, mostki, sieci infrastruktury technicznej, urządzenia wodne oraz drogowe obiekty inżynierskie, z wyjątkiem dopuszczonych przepisami odrębnymi. Ponadto dla terenu cennego przyrodniczo znajdującego się w obrębie terenu **Kz-ZO/WS** wprowadzono zakaz lokalizacji obiektów tj. kawiarenka na wodzie, pomosty oraz zjeżdźalnie na styku z terenem **2Kz-UT/US**.

Powyższe zapisy umożliwią ograniczenie do niezbędnego minimum możliwość ingerencji w dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów o wyjątkowych walorach przyrodniczych, a stosunkowo mało intensywny sposób zagospodarowania terenów sąsiednich pozwoli na zminimalizowanie ewentualnego negatywnego oddziaływania związanego z funkcjonowaniem terenów sąsiadujących z obszarem cennym przyrodniczo.

Obiektem cennym przyrodniczo, którego dotyczą ustalenia planu jest również grupa 7 okazałych drzew wpisanych (Orzec. PWR z 26.08.1969) do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 283 ,284 ,285 ,286 ,287 ,288 i 289 (Dz. U WRN z 1970r, Nr 5). W celu ochrony tych niezwykle cennych okazów, wprowadzono zakaz niszczenia lub uszkodzania drzew oraz zakaz umieszczania na drzewach szyldów, tablic informacyjnych i znaków (z wyjątkiem tabliczki informującej o pomniku przyrody). Aby zapobiec uszkodzeniu lub obumarciu poszczególnych okazów na skutek prowadzenia robót budowlanych w trakcie realizacji inwestycji na terenach, na których

³² Użytki ekologiczne oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe ustanowione w Poznaniu na podstawie uchwały Nr CV/610/94 RMP z dnia 10 maja 1994 r. straciły moc obowiązującą w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 Nr 3, poz. 21). Ze względu na brak w przepisach przejściowych ustawy nowelizującej zapisu utrzymującego w mocy akty prawne powołujące użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i stanowiska dokumentacyjne, jedynie te użytki ekologiczne lub ich części, które znajdowały się w granicach obowiązujących mpzp, zostały utrzymane i obowiązują nadal.

drzewa te rosną, wprowadzono zakaz ingerencji na i pod powierzchnia gruntu w odległości minimum 20m od pni drzew. Ochrona tych drzew jest niezwykle ważna z punktu widzenia ochrony bioróżnorodności.

6.9 Oddziaływanie transgraniczne

Ze względu na położenie geograficzne Poznania (znaczne oddalenie od terenów przygranicznych państwa) stwierdzić należy, że realizacja ustaleń omawianego planu miejscowego nie spowoduje oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, w rozumieniu Konwencji z Espoo z 25 lutego 1991 r.

7 METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Szczegółowe określenie skutków realizacji miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest trudne ze względu na charakter ustaleń planu, które wskazują ramy zagospodarowania przestrzennego poszczególnych grup terenów, zwłaszcza w zakresie funkcji oraz parametrów zabudowy. Nie precyzują natomiast szczegółowych rozwiązań, dotyczących poszczególnych inwestycji budowlanych, definiowanych dopiero na etapie projektu budowlanego, a także terminu realizacji danej inwestycji. Określenie metody analizy wpływu realizacji poszczególnych inwestycji (dopuszczonych ustaleniami planu) na danym terenie jest możliwe dopiero na etapie pozwolenia na budowę.

Środowisko przyrodnicze - jego poszczególne komponenty, ich stan i jakość, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony Środowiska* podlega monitoringowi (zarówno pod względem jakościowym i ilościowym) odpowiednich organów ochrony środowiska. Ponadto, zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 23 marca 2003r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, istnieje obowiązek przeprowadzania analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy w celu dokonania oceny aktualności planów miejscowych, w tym również zakresu realizacji ich ustaleń. Obowiązek ten leży po stronie wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Analiza ta powinna być przeprowadzona przynajmniej raz w czasie każdej kadencji rady gminy.

8 ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Możliwość rozważania różnego rodzaju sposobu zagospodarowania terenów znajdujących się w granicach mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu została znacząco ograniczona w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania”, które określa w sposób ogólny przeznaczenie terenów znajdujących się w granicach wspomnianego mpzp.

Jednym z rozważanych rozwiązań alternatywnych, dotyczących przyszłego zagospodarowania i użytkowania analizowanych terenów, było zaniechanie podejmowania jakichkolwiek działań mających na celu uporządkowanie lub zmianę dotychczasowego sposobu zagospodarowania. Potencjalne skutki oraz zmiany środowiska jakie mogłyby wystąpić w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu zostały szczegółowo opisane w punkcie 3.4. niniejszej prognozy. Wariant ten, ze względu na negatywny wpływ na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego został odrzucony.

Rozwiązaniem alternatywnym było również wprowadzenie ustaleń uniemożliwiających lokalizację jakiegokolwiek nowej zabudowy na analizowanych terenach, jednakże ze względu na konieczność uporządkowania istniejących zespołów zabudowy, wprowadzenia ładu przestrzennego oraz zaspokojenia rosnących potrzeb rekreacyjno – wypoczynkowych mieszkańców Poznania (poprzez zapewnienie zaplecza usługowego związanego z obsługą wzmożonego ruchu turystycznego) rozwiązanie to zostało uznane za mało korzystne.

Wśród rozważanych wariantów możliwego sposobu zagospodarowania najbardziej korzystnym rozwiązaniem jest wprowadzenie zagospodarowania przestrzennego zgodnie z proponowanym projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA”.

Przyjęte w projekcie planu założenia pozwalają na zachowanie oraz ochronę terenów zieleni współtworzących północno – zachodni klin zieleni, w tym cennych przyrodniczo terenów, stanowiących fragment dawnego użytku ekologicznego „Bogdanka”, utrzymując jednocześnie wypoczynkowo – rekreacyjny charakter terenów w otoczeniu Jeziora Rusałka.

Ustalenia planu w sposób jednoznaczny wyznaczają tereny, na których dopuszczono lokalizację zabudowy (z określeniem maksymalnej powierzchni zabudowy i minimalnym udziałem powierzchni biologicznie czynnej) oraz wprowadzają szereg rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko, regulujących między innymi kwestie związane z gospodarką wodno – ściekową, gospodarką odpadami czy emisją zanieczyszczeń powietrza. Działania te pozwolą na skuteczną ochronę cennych przyrodniczo terenów przed niekorzystnym wpływem rozwoju zabudowy mieszkaniowej jak i rosnącą presją turystyczną.

Reasumując, ocenia się, że z uwagi na konieczność zapewnienia mieszkańcom Poznania terenów wypoczynku i rekreacji oraz konieczność ochrony i zachowania najcenniejszych przyrodniczo terenów, a także terenów zieleni tworzących północno – zachodni klin zieleni, przyjęcie zagospodarowania przedmiotowego obszaru zgodnie z projektem mpzp „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu jest najbardziej optymalne.

9 WNIOSKI

- Projekt planu „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu obejmuje obszar Jeziora Rusałka wraz z terenami położonymi w jego otoczeniu, które stanowią zarówno tereny wyłączone z zabudowy – lasy, łąki, zadrzewienia, obszary zieleni nieurządzonej, fragment doliny rzeki Bogdanki, drobne ciek i zbiorniki wodne, a także tereny zainwestowane - tereny sportu

i rekreacji, skupione głównie w południowo-zachodniej części planu oraz przy północnym brzegu Jeziora Rusałka.

- Obszar objęty planem, ze względu na swoje korzystne uwarunkowania fizjograficzne i z nich wynikające wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze oraz niewielką odległość od centrum miasta, stanowi jeden z bardziej atrakcyjnych rekreacyjnie obszarów Poznania. Uwarunkowania te powodują jednocześnie presję turystyczną na ten fragment miasta, która w konsekwencji powoduje pewne zagrożenie dla jakości i kondycji tutejszego środowiska przyrodniczego.
- Do zasadniczych założeń omówionego w prognozie projektu planu należy zatem zapewnienie kompleksowej ochrony cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych omawianego obszaru oraz zdefiniowanie zasad pozwalających na regulację i skuteczną kontrolę procesów inwestycyjnych prowadzonych w jego granicy.
- Projekt planu realizuje ten cel poprzez wyznaczenie linii rozgraniczających terenów wyłączonych z zabudowy, obejmujących najbardziej wartościowe komponenty środowiska, w tym: Jezioro Rusałka, rzekę Bogdanka, tereny zieleni nieurządzonej, łąk i zadrzewień, lasy (tereny **1-6Kz-ZI**, **Kz-ZO/WS**, **Kz-ZO**). Na terenach tych priorytetowa jest ochrona elementów przyrodniczych oraz ich walorów krajobrazowych. Wprowadzono tu zakaz lokalizacji budynków, a w przypadku już istniejącej zabudowy, niezwiązanej z funkcją zieleni, projekt planu dopuszcza ich zachowanie, bez prawa rozbudowy i nadbudowy.
- Zasięg terenów przeznaczonych pod zabudowę w granicy gołęcińskiego klina zieleni wynika głównie z obecnego zainwestowania terenów, w granicy których dopuszczono lokalizację nowych obiektów budowlanych.
- Ustalenia omawianego planu, w powiązaniu z ustaleniami już obowiązujących planów miejscowych: „PÓŁNOCNO – ZACHODNIEGO KLINA ZIELENI” w Poznaniu – część A „Dolina Bogdanki”, „PÓŁNOCNO – ZACHODNIEGO KLINA ZIELENI” w Poznaniu – część B „Otoczenie Jeziora Strzeszyńskiego”, „Północno – Zachodniego Klina Zieleni” w Poznaniu, część C – Krzyżowniki Północ oraz planów obecnie sporządzanych: „PÓŁNOCNO – ZACHODNIEGO KLINA ZIELENI” w Poznaniu – część D Psarskie, „PÓŁNOCNO – ZACHODNIEGO KLINA ZIELENI” w Poznaniu – część E Otoczenie Jeziora Kierskiego pozwolą na zapewnienie kompleksowej ochrony obszarów współtworzących klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta Poznania – północno-zachodniego klina zieleni, ukształtowanego wzdłuż rynny Jeziora Kierskiego i doliny rzeki Bogdanki.
- Poniższa tabela przedstawia zestawienie oddziaływań, jakie spowoduje realizacja ustaleń planu na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego.

KOMPONENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	ODDZIAŁYWANIE	SKUTKI	SPOSOBY MINIMALIZACJI ZGODNIE Z ZAPISAMI PLANU / INNE
<p>POWIERZCHNIA ZIEMI</p>	<ul style="list-style-type: none"> • trwale i bezpośrednie przekształcenia powierzchni terenu, gleb oraz warunków gruntowych na terenach objętych inwestycjami budowlanymi, • skala tych przekształceń uzależniona będzie od stopnia transformacji powierzchni ziemi, wynikającej z intensywności ustalonej w planie miejscowym, • największe przekształcenia powierzchni ziemi przewiduje się na terenach 1,2Kz-UT/US, 1,2Kz-MN i Kz-MN/U. 	<ul style="list-style-type: none"> • zniszczenie powierzchni biologicznie czynnej i uszczelnienie terenów, • podwyższenie parametrów właściwości gruntów, • powstanie mas ziemnych, • zmiana ułożenia warstw w profilu glebowym, • zmiana składu chemicznego gruntów i ich właściwości technicznych, m.in. uziarnienia, zagęszczenia, stopnia plastyczności, • powstanie nowych gruntów, składających się z przemieszczonych składników mineralnych rodzimych i sztucznych, kwalifikowane do nasypowych, • likwidacja warstwy próchniczej. 	<ul style="list-style-type: none"> • określono nieprzekraczalną powierzchnię zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej na wszystkich terenach przeznaczonych pod zabudowę, • nakaz rekultywacji gleby lub ziemi w przypadku stwierdzenia ich zanieczyszczenia lub niekorzystnego przekształcenia naturalnego ukształtowania, • nakaz zagospodarowania nadmiaru mas ziemnych w granicy terenu lub usuwanie ich zgodnie z przepisami odrębnymi, • ograniczenie terenów, na których dopuszczono lokalizację nowej zabudowy.
<p>WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • długotrwałe oddziaływania na warunki zasilania zasobów wodnych, • zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnych, umożliwiających infiltrację wód opadowych i roztopowych do gruntu, w wyniku prowadzenia inwestycji budowlanych - uszczelnienie podłoża , • skala tych przekształceń uzależniona będzie od stopnia uszczelnienia poszczególnych terenów, wynikającego z parametrów ustalonych w planie miejscowym, • największe negatywne zmiany w tym zakresie dotyczyć będą terenów obecnie nie uszczelnionych i nieużytkowanych, które obecnie umożliwiają zatrzymanie wód na terenach, • wzrost ilości powstających w granicach terenu ścieków na skutek funkcjonowania nowej zabudowy. 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie stopnia zasilania wód podziemnych w obrębie terenów uszczelnionych, • zmniejszenie funkcji retencyjnej terenów, • zagrożenie zanieczyszczenie wód podziemnych substancjami pochodzącymi z nieszczelnych systemów kanalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • nakaz zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach, • zachowanie i ochrona wszystkich istniejących w granicy planu zbiorników i cieków wodnych, • zachowanie i ochrona dużych powierzchni terenów zieleni, wyłączonych z zabudowy, umożliwiających zatrzymanie wód opadowych i roztopowych na terenach, • ustalenie minimalnych powierzchni biologicznie czynnych wymaganych do zachowania na terenach przeznaczonych pod zabudowę, • nakaz odprowadzania ścieków komunalnych wyłącznie do sieci kanalizacji sanitarnej oraz zakaz lokalizacji indywidualnych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych na ścieki (wyjątek stanowią tereny 2Kz-UT/US oraz Kz-ZO).

KOMPONENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	ODDZIAŁYWANIE	SKUTKI	SPOSOBY MINIMALIZACJI ZGODNIE Z ZAPISAMI PLANU / INNE
<p>RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA I KRAJOBRAZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> trwałe przekształcenie krajobrazu na terenach, na których dopuszczono lokalizację nowych obiektów budowlanych. 	<ul style="list-style-type: none"> zmiana składu gatunkowego roślinności oraz warunków bytowania drobnych zwierząt na skutek realizacji nowego zainwestowania terenów przeznaczonych pod zabudowę, uporządkowanie przestrzeni poprzez zdefiniowanie zasad lokalizacji na terenach elementów dysharmonizujących krajobraz. 	<ul style="list-style-type: none"> zachowanie i ochrona istniejących terenów zieleni, w tym obszaru cennego przyrodniczo, pozwalających na zachowanie bogactwa i różnorodności gatunkowej roślin, zwierząt i siedlisk przyrodniczych, ustalenie zasad kształtowania ładu przestrzennego, w tym zakazu lokalizacji elementów zagospodarowania dysharmonizujących walory krajobrazowe terenów, tj.: tymczasowych obiektów budowlanych, reklam, napowietrznych elementów infrastruktury technicznej,
<p>SZATA ROŚLINNA</p>	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednie i długotrwałe oddziaływanie na szatę roślinną, dewastacja naturalnej szaty roślinnej na terenach przeznaczonych pod realizację inwestycji, dopuszczenie zalesienia na terenie Kz-ZI/RL. 	<ul style="list-style-type: none"> trwałe usunięcie istniejącej zieleni spontanicznej na terenach nieużytkowanych w miejscach prowadzenia inwestycji, wprowadzanie nowych nasadzeń zieleni urządzonej, towarzyszącej zabudowie, zwiększenie areału terenów leśnych. 	
<p>POWIETRZE</p>	<ul style="list-style-type: none"> nie przewiduje się długotrwałego, negatywnego oddziaływania na jakość powietrza atmosferycznego, wprowadzenie nowych źródeł emisji do powietrza (nowa zabudowa mieszkaniowa i usługowa), chwilowe pogorszenia jakości powietrza na skutek prowadzenia prac budowlanych. 	<ul style="list-style-type: none"> krótkotrwały i punktowy wzrost zawartości w powietrzu zanieczyszczeń pyłowych i gazowych na skutek prowadzenia prac budowlanych, wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych emitowanych z instalacji grzewczych zlokalizowanych w nowych budynkach oraz wzrost emisji spalin silnikowych. 	<ul style="list-style-type: none"> zakaz lokalizacji w granicach planu obiektów budowlanych lub urządzeń, których funkcjonowanie mogłoby spowodować naruszenie wymogów określonych przepisami odrębnymi oraz przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (z wyj. dopuszczonych planem), zakaz stosowania w nowych budynkach pieców, trzonów kuchennych i kotłów na paliwo stałe, z wyjątkiem paliw odnawialnych z biomasy, zachowanie i ochrona dużych kompleksów leśnych, pozytywnie wpływających na wymianę gazową.
<p>KLIMAT AKUSTYCZNY</p>	<ul style="list-style-type: none"> oddziaływanie pośrednie związane z realizacją nowej zabudowy na terenach 1-2Kz-MN, Kz-Mn/U, oraz 1,2Kz-UT/US, oddziaływanie chwilowe i krótkotrwałe, związane z prowadzeniem prac budowlanych w obrębie 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost emisji hałasu samochodowego w wyniku realizacji nowych terenów zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów usługowych generujących dodatkowy ruch pojazdów, chwilowy wzrost poziomu hałasu w otoczeniu 	<ul style="list-style-type: none"> zakaz lokalizacji w granic planu przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (z wyjątkiem dopuszczonych planem), na wszystkich terenach o zdefiniowanych standardach akustycznych, położonych

KOMPONENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	ODDZIAŁYWANIE	SKUTKI	SPOSOBY MINIMALIZACJI ZGODNIE Z ZAPISAMI PLANU / INNE
	realizowanych inwestycji.	prowadzenia prac budowlanych, związanych z realizacją inwestycji budowlanych, komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych.	<p>w granicy planu obowiązuje nakaz zachowania dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku,</p> <ul style="list-style-type: none"> • na terenach Kz-MN i Kz-MN/U nakaz stosowania zasad akustyki budowlanej i architektonicznej w budynkach mieszkalnych istniejących i projektowanych, w celu zapewnienia wymaganego przepisami dopuszczalnego poziomu dźwięku w pomieszczeniach • na terenie 1Kz-UT/US nakaz stosowania zasad akustyki budowlanej i architektonicznej w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych oraz zamieszkania zbiorowego istniejących i projektowanych, w celu zapewnienia wymaganego przepisami dopuszczalnego poziomu dźwięku w pomieszczeniach • nakaz zapewnienia właściwego klimatu akustycznego poprzez zastosowanie przegród o odpowiedniej izolacyjności w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej w budynkach położonych w granicach obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny.
<p>DZIEDZICTWO KULTUROWE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pozytywne - zachowanie istniejących na omawianym terenie elementów dziedzictwa kulturowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie ochrony wszystkim obiektom i obszarom cennym kulturowo, tj.: hipodrom Wola, schron mobilizacyjny, stanowiska archeologiczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • zachowania charakterystycznych parametrów i elementów zabudowy hipodromu Wola, tj.: wysokość obiektu, kształt bryły, forma dachu, kompozycja elewacji, historyczny wystrój architektoniczny, • zakaz zmiany ukształtowania powierzchni terenu oraz nakaz zachowania wysokich walorów krajobrazowo-widokowych łąk i zieleni nieurządzonej w obrębie hipodromu, • ochrona schronu mobilizacyjnego zlokalizowanego na terenie 3Kz-ZL, poprzez zakaz

KOMPONENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	ODDZIAŁYWANIE	SKUTKI	SPOSOBY MINIMALIZACJI ZGODNIE Z ZAPISAMI PLANU / INNE
			<p>przekształcania sylwety schronu, nasypów oraz zieleni towarzyszącej obiektowi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachowanie i ochrona stanowisk archeologicznych, • nakaz prowadzenia nadzoru archeologiczno-konserwatorskiego podczas wykonywania wszelkich robót ziemnych.
OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE	<ul style="list-style-type: none"> • zachowanie istniejących na omawianym terenie pomników przyrody • zachowanie dotychczasowego zagospodarowania terenów (2-3Kz-ZL) znajdujących się w niedalekim sąsiedztwie obszaru należącego do sieci Natura 2000 (Fort VIa) zlokalizowanego poza granicami planu 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie cennych okazów drzew o wyjątkowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych • ochrona miejsc żerowania nietoperzy hibernujących w Forcie VIa, leżącym poza obszarem planu • ochrona siedlisk przedstawicieli flory i fauny 	<ul style="list-style-type: none"> • zakaz wycinania, niszczenia lub uszkodzenia drzew objętych ochroną • zakaz ingerencji na i pod powierzchnią gruntu w odległości nie mniejszej niż 20,0m od pni drzew, w szczególności prowadzenia wykopów i utwardzania nawierzchni • zakaz lokalizacji zabudowy na terenach Kz-ZL (z wyjątkiem obiektów, których realizacja została dopuszczona ustaleniami planu) • nakaz prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z planem urządzenia lasów (Kz-ZL)

10 STRESZCZENIE

Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu. Obowiązek jej opracowania wynika bezpośrednio z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* oraz ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*. Zasadniczym celem prognozy oddziaływania na środowisko jest diagnoza obecnego stanu środowiska oraz wskazanie potencjalnego oddziaływania realizacji ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu. Projekt planu miejscowego opracowywany jest na podstawie uchwały Nr XXXVIII/397/V/2008 Rady Miasta Poznania z dnia 10 czerwca 2008 r. Planem objęto obszar położony w dzielnicy Jeżyce pomiędzy ul. Lutycką, a liniami kolejowymi relacji Poznań-Piła oraz Poznań-Szczecin. Obszar planu stanowi fragment północno-zachodniego (golęcińskiego) klina zieleni,

wyznaczonego w dolinie rzeki Bogdanki. Granica planu obejmuje głównie tereny wyłączone z zabudowy, w tym tereny zieleni – lasy komunalne, tereny wód powierzchniowych – Jezioro Rusałka oraz tereny otwarte fragmentu doliny rzeki Bogdanki. Powierzchnia obszaru objętego sporządzeniem planu miejscowego wynosi ok. 261 ha.

Głównym założeniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu jest zapewnienie kompleksowej ochrony terenów zieleni, stanowiących fragment północno-zachodniego klina zieleni, współtworzącego pierścieniowo-klinowy systemu zieleni miasta Poznania. Ochrona i odtwarzanie ciągłości terenów tworzących system zieleni miejskiej, pełniących zasadnicze funkcje przyrodnicze i klimatyczne, stanowi nadrzędne zadanie w polityce przestrzennej miasta. Plan miejscowy „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu precyzuje zasady ochrony walorów przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjnych wód powierzchniowych, terenów otwartych fragmentu doliny rzeki Bogdanki oraz kompleksów lasów komunalnych, znajdujących się w granicy planu.

Plan miejscowy „OTOCZENIE JEZIORA RUSAŁKA” w Poznaniu precyzuje zasady ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych wód powierzchniowych, lasów, terenów otwartych fragmentu dolin rzeki Bogdanki, znajdujących się w granicy planu. Obejmuje ochroną istniejące pomniki przyrody oraz obszar szczególnie cenny przyrodniczo w przeszłości objęty prawną ochroną w formie użytku ekologicznego. Wprowadza zakaz rozwoju na nim funkcji kolidujących z polityką przestrzenną, określoną dla omawianego terenu w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania”.

Ponadto, ustalenia omawianego planu, w powiązaniu z ustaleniami już obowiązujących planów miejscowych: „PÓŁNOCNO – ZACHODNIEGO KLINA ZIELENI” w Poznaniu – część A „Dolina Bogdanki”, „PÓŁNOCNO – ZACHODNIEGO KLINA ZIELENI” w Poznaniu – część B „Otoczenie Jeziora Strzeszyńskiego”, „Północno – Zachodniego Klina Zieleni” w Poznaniu, część C – Krzyżowniki Północ pozwolą na zapewnienie kompleksowej ochrony obszarów współtworzących klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta Poznania – północno-zachodniego klina zieleni, ukształtowanego wzdłuż rynny Jeziora Kierskiego i doliny rzeki Bogdanki.

Projekt planu wskazuje zasady kształtowania ładu przestrzennego oraz zasady ochrony środowiska, przyrody, w tym zasady dotyczące ochrony wód powierzchniowych, powierzchni ziemi, prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej oraz odpadami, zasad. Projekt planu określa zasady kształtowania ładu przestrzennego oraz ochrony dziedzictwa kulturowego

Prognoza składa się z ośmiu części. W pierwszej omówiono podstawy formalno-prawne, metodologię i zasadność jej sporządzania. W drugiej części scharakteryzowano poszczególne elementy środowiska przyrodniczego oraz ich wzajemne powiązania, w tym rzeźbę terenu, budowę geologiczną i warunki gruntowe, warunki wodne, szatę roślinną, świat zwierzęcy, gleby, klimat lokalny. Omówiono również położenie przedmiotowego obszaru w przestrzeni miasta i jego obecne zagospodarowanie. Określono również stan środowiska przyrodniczego w zakresie jakości powietrza, wód oraz klimatu akustycznego.

W trzeciej części prognozy omówiono cel i zapisy projektu planu. Wskazano również powiązania ich z zapisami innych dokumentów – „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania” oraz „Programem ochrony środowiska dla miasta Poznania na lata 2009-2012”. Wykazano także potencjalne skutki dla środowiska i przestrzeni w wyniku braku realizacji ustaleń projektu planu.

W czwartej części zwrócono uwagę na problemy ochrony środowiska, związane z zagadnieniami regulowanymi w projekcie planu, szczególnie w kontekście obowiązujących regulacji prawnych.

W piątej części omówiono podstawowe cele ochrony środowiska, formułowane na szczeblu międzynarodowym i krajowym, natomiast w szóstej części omówiono potencjalne oddziaływanie realizacji ustaleń projektu planu na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego. Wskazano też rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego planu. W siódmej części odniesiono się do zagadnień związanych z analizą skutków realizacji postanowień planu miejscowego, w ósmej do rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie planu.